

Häme

13.5.2015

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Nastolan kunta
PL 4
15561 Nastola

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Nastolan kunta on toimittanut 11.2.2015 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman), joka koskee kierrätyspuiston perustamista Nastolan kunnan alueelle. YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Ramboll Oy. Hämeen ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena ja antaa YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Näiden tahojen yhteystiedot ovat seuraavat:

Nastolan kunta, PL 4, 15561 Nastola

Ramboll Oy, Ylistönmäentie 26, 40500 Jyväskylä

Hämeen ELY-keskus, Kirkkokatu 12, PL 29, 15141 Lahti

Hanketiedot

Lahden seudun ympäristöliiketoiminnan voimakkaan laajentumisen, Lahdessa sijaitsevan Kujalan jätekeskuksen alueen kapasiteetin täyttymisen sekä tilan puutteen takia kierrätysliiketoiminnoille etsitään uutta mahdollista sijoituspaikkaa. Kierrätyspuistoa ja jätteen käsittelykeskusta suunnitellaan sijoitettavaksi Nastolan kunnan alueelle. Kierrätyspuiston toimintaan kuuluvat jätemateriaalien vastaanotto, käsittely ja hyötykäyttöön ohjaaminen sekä maa-ainesten ja tuhkien käsittely hyötykäyttöön ja hyödyntämiskelvottomien jättejakeiden loppusijoitus. Loppusijoitusalueet muodostuvat pysyvän jätteen, tavanomaisen epäorgaanisen jätteen ja vaarallisen jätteen loppusijoituksesta. Lisäksi alueelle suunnitellaan polttoaineen varastointialue. Hankealueelle sijoittuu lisäksi teollisuustontteja, joilla on myös mahdollista jatkokäsitellä jätteitä raaka-aineiksi ja tuotteiksi. Lisäksi toimintakokonaisuuksiin sisältyy liike/yritystoiminnalle varattavia tontteja.

Hankkeella on seuraavat vaihtoehdot:

*VE0, hankkeen toteuttamatta jättäminen; kierrätyspuistoa ei toteuteta eikä alueille tuoda uusia toimintoja.

Suoritemaksu (hankkeesta vastaavalle)

8000 €

*VE1, itäinen alue; hankkeen toteuttaminen Kirviän hankealueelle Ori-mattilan kaupungin rajalle

Yritystoimintaa varten varataan 10 tonttia vt 12:n vierestä, kenttätoiminnoille 32 ha ja loppusijoitusalueiksi 17,5 ha. Lisäksi alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi biopolttoaineen ja kivihiilen varastoalue/terminaali.

Loppusijoitusvaiheessa täyttötilavuus olisi noin 2,0 milj. m³ täytön ulottuessa tasolle +150 m. Loppusijoitusalue muodostuu pysyvän jätteen, tavanomaisen jätteen ja vaarallisen jätteen loppusijoitusalueista.

*VE2, läntinen alue; toteuttaminen Nastolan vanhan kaatopaikan pohjoispuoliselle Montarin alueelle

Yritystoimintaa varten varataan 7 tonttia vt 12:n vierestä ja 10 isoa teollisuustonttia, kenttätoiminnoille noin 30 ha ja loppusijoitusalueiksi noin 30 ha. Polttoaineen varastointi kuten VE 1:ssä. Loppusijoitusvaiheessa täyttötilavuus olisi yhteensä 2,4 milj.m³ täytön ulottuessa tasolle +135 metriä. Loppusijoitusalue muodostuu pysyvän jätteen, tavanomaisen jätteen ja vaarallisen jätteen loppusijoitusalueista.

YVA-menettely

YVA-menettelyä on tässä hankkeessa sovellettava YVA-asetuksen hankeluettelon 6 §:n 11b) -kohdan perusteella: muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden fysikaalis-kemialliset käsittelylaitokset, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, sekä biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

YVA-menettely alkoi, kun Nastolan kunta toimitti YVA-ohjelman yhteysviranomaisena toimivalle Hämeen ELY-keskukselle. YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä vaihtoehtoja hankkeella on ja mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä. ELY-keskus kuulutti YVA-ohjelman nähtävillä olosta ja toimitti sen nähtävillä. Kaikki, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin ne yhteisöt ja säätiöt, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, voivat ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta. ELY-keskus pyysi myös arviointiohjelmasta lausunnot.

Saatuaan mielipiteet ja lausunnot YVA-ohjelmasta ELY-keskus antaa siitä yhteysviranomaisen lausunnon hankkeesta vastaavalle. Hankkeesta vastaava tekee tarvittavat ympäristöselvitykset YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti ja kokoaa tiedot arviointiselostukseksi. Tässä hankkeessa sen on arvioitu valmistuvan vuoden 2015 syksyllä. YVA-selostuksesta pyydetään lausunnot ja mielipiteet ja pidetään yleisötilaisuus vastaavalla tavalla kuin YVA-ohjelmasta. ELY-keskus antaa lopuksi yhteysviranomaisen lausunnon arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

Hankkeen edellyttämät luvat

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Tämä koskee paitsi ympäristölupaa myös

muita hankkeen toteuttamisen edellyttämiä lupia. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai muusta päätöksestä on käytävä ilmi, kuinka arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto on otettu huomioon.

Eri menettelyiden yhteensovittaminen

Käynnissä ei ole ollut hankealuetta koskevia kaavoitusmenettelyitä, joiden kanssa YVA-menettelyä olisi ollut tarpeen yhteen sovittaa.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiohjelman nähtävillä olosta kuulutettiin Nastola-lehdessä ja Orimattilan aluelehdessä 18.2.2015. Kuulutus ja YVA-ohjelma olivat nähtävillä 18.2.–17.4.2015 Nastolan kunnan ja Orimattilan kaupungin julkisten ilmoitusten ilmoitustaululla. YVA-ohjelma oli nähtävillä myös Nastolan pääkirjastossa ja Orimattilan kaupunginkirjastossa sekä sähköisesti ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa ymparisto.fi/hame/NastolankierratyspuistoYVA. Kuulutus oli sähköisesti ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/hame > Ajankohtaista > Kuulutukset. Hanketta ja arviointiohjelmaa esiteltiin yleisötilaisuudessa 3.3.2015.

Arviointiohjelmasta pyydettiin lausunnot Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelta, Päijät-Hämeen liitolta, Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristöterveydeltä, Lahden kaupungin teknisen ja ympäristötoimialan maankäytöltä ja Lahden seudun ympäristöpalveluilta, Lahden kaupungin museolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Orimattilan kaupunginhallitukselta ja ympäristölautakunnalta ja Nastolan kunnanhallitukselta.

Lausunnot

Uudenmaan ELYn liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue painottaa, että liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa on syytä ottaa huomioon vt 12:sta tehdyt aikaisemmat selvitykset ja ulottaa liikenteellisten vaikutusten tarkastelu myös hieman pidemmälle kuin aivan hankkeen lähelle. Vt 12 osuudelle Joutjärvi–Uusikylä on valmistunut yleissuunnitelma ja se on hyväksyttävänä Liikennevirastossa. Yleissuunnitelman laadinta välille vt 12 Uusikylä–Tillola on parhaillaan käynnissä. Nykyisellään vt 12 on Nastola–Uusikylä osuudella leveäkaistatie ja liikenneturvallisuustilanne on huono. Arvioinnissa on syytä kiinnittää huomioita erityisesti liittymien toimivuuden ja toteutettavuuden tarkasteluihin. Arvioinnissa on syytä keskittyä VE1 ja VE2 vaihtoehtojen nykyisiin liikennejärjestelyihin ja niiden soveltuvuuteen huomioiden raskaan liikenteen lisääntyminen, mutta myös alueen asukkaiden arkiliikkumisen liikenneturvallisuuteen kohdistuvia vaikutuksia (erityisesti kävely ja pyöräily). Raskaan liikenteen lisääntymisellä voi olla vaikutuksia esim. liikkumiseen asutus- ja virkistysalueille sekä koulu- ja päiväkotimatkoihin. On tärkeää, että erilaisten maankäyttömuotojen tuottamaa liikennettä yhteen sovitetetaan mahdoli-

simman hyvin, esimerkiksi teollisuuden liikennettä ja paikallista liikennettä. Lisäksi on syytä varmistaa, että alueen asukkaat ovat valmiita liikenteellisiin vaikutuksiin. VE1:ssä nykyisiä ja mahdollisia uusia liittymätarpeita tulee arvioida kriittisesti. VE2:ssa liikennettä ohjautuisi mt 312 varrelle ja kyseisellä tieosuudella liikennemäärä on jo nyt tien tekniseen tasoon nähden liian suuri. Raskaan liikenteen määrän kasvua ja vaikutuksia asukkaiden arkiliikkumisen liikenneturvallisuuteen on syytä arvioida kriittisesti. VE2 edellyttäisi eritasoliittymän toteuttamista. VE1 ja VE2 osalta on arvioitava myös mahdollisia melu- ja värinävaikutuksia alueen asukkaisiin. VE0 eli hankkeen toteuttamatta jättäminen ei aiheuta liikenteestä aiheutuvien haittojen ja riskien lisääntymistä.

Lahden seudun ympäristöpalvelut kiinnittää huomiota siihen, että YVA-ohjelmassa käytetään hankkeesta nimeä kierrätyspuisto. Suositeltavampaa olisi käyttää termiä jätteenkäsittelylaitos tai jätekeskus, mikä kuvaisi hankkeen luonnetta paremmin kuin kierrätyspuisto. Biohajoavia jätteitä on tarkoitus vastaanottaa hankealueilla vain poikkeustilanteissa, jos Labio Oy:n käsittelylaitokseen tulee pitkäaikaisia poikkeustilanteita. Tällöin käsiteltäville materiaaleille tarvitaan käsittely- ja loppusijoituspaikka. Haittaeläinten esiintyvyys ja hallintakeinot tulee arvioida normaali- ja poikkeustilanteissa. Hajuhaittoja voidaan olettaa syntyvän lietteiden ja biohajoavien jätteiden käsittelyssä. Toiminnasta asutukselle aiheutuvat hajuhaitat ja hajun leviäminen tulee arvioida hajumallinnuksen avulla. Arviointiohjelman mukaan läntisen alueen osalta meluvaikutusten arvioinnissa käytetään aiemmassa YVA-hankkeessa tehtyjä melumallinnuksia. Alueella on tarkoitus käsitellä materiaaleja murskaamalla ja seulomalla, jotka ovat melua aiheuttavia toimenpiteitä. Aiempien mallinnusten riittävyttä arviotaessa on otettava nämä toiminnot ja niiden sijoittuminen huomioon. Melun ja hajun osalta lähimpiä häiriintyviä kohteita ovat läntisellä alueella asuinkiinteistöt ja ratsastustalli sekä itäisellä alueella asuinkiinteistöt ja laajennusalueen läheisyydessä yksittäisten talojen lisäksi taajama-asutus ja Kanervan koulu, johon on suunnitteilla päiväkotitoimintaa. YVA-ohjelmassa kerrotaan vaikutuksia arviotaessa käytettävän olemassa olevia selvityksiä (mm. melu-, luonto- ja vesistöselvitykset). Ohjelmasta ei kuitenkaan tarkemmin selviä, mitä selvityksiä aiotaan käyttää ja milloin ne on laadittu. YVA-arvioinnissa hyödynnetään pääasiassa olemassa olevia aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä. Läntisen alueen raja-alue on kuitenkin laajempi verrattuna aikaisemmin tehtyyn YVA-arviointiin seudullisesta maanvastaanotto-paikasta. Luontoinventoinnit on tehty kesällä 2009. Koska inventoinneista on jo 6 vuotta ja suunnittelualue on aiempaa laajempi, on alueella tarpeen tehdä tarkistus, jossa selvitetään, onko alueella tapahtunut muutoksia ja inventoida aiemmin mahdollisesti inventoimattomat alueet. Itäisen alueen osalta Uudenkylän osayleiskaavan laatimisen yhteydessä tehdyt luontoselvitykset ovat riittävät ja ajantasaiset. YVA-arvioinnissa tulee selvittää, mitä haitta-aineita jätteiden loppusijoituksesta ja käsittelyalueilta voi muodostua, voivatko ne päätyä pintavesiin ja kuinka laajalle vaikutukset ulottuvat. Vastaanottavan vesistön tila tulee

selvittää, jotta voidaan arvioida haittojen vaikutuksia. Hankealueet eivät sijoitu yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille, mutta alueilla voi kuitenkin muodostua pohjavettä. Tästä syystä hankealueiden vaikutusalueella olevat talousvesikaivot on kartoitettava ja arvioitava mahdolliset toiminnan vaikutukset niihin. Kohdassa 11.2 käsitellään tarvittavia lupia ja päätöksiä. Kohdassa ei ole otettu esille, että itäisellä alueella olevan puron luonnontilan muuttamiseksi on varauduttava hakemaan vesilain mukaista lupaa. Uudenkylän osayleiskaava-luonnoksessa on suunniteltu asutuksen laajenevan radan eteläpuolelle uudenkylän rautatieasemalta itään. Toteutuessaan kierrätyspuistohanke saattaisi heikentää asutuksen laajenemismahdollisuuksia radan eteläpuolelle ja heikentää alueen vetovoimaisuutta. Kokonaisuudessaan hankkeen sijoituessa näin lähelle taajama-asutusta on hankkeen sosiaaliset vaikutukset arvioitava huolellisesti. Lahden seudun ympäristöpalvelut on ottanut kantaa jätteenkäsittelyalueen sijoittumiseen antamassaan lausunnossa Uudenkylän osayleiskaava-luonnoksesta. Lausunnossa on todettu, että Uudenkylän liittymän lounaispuolelle esitetty laajamittainen jätteenkäsittelyalue EJ/S-alue ei ole sovelias osoitettuun paikkaan. Alue sijoittuu suhteellisen lähelle Uudenkylän taajaman asutusta, ja lähellä on lisäksi runsaasti haja-asutusta, muutamia taloja myös Orimattilan puolella. Lisäksi alueeseen rajoittuva Huhmarmäen alue Orimattilan puolella on suosittua ulkoilu-, retkeily-, marjastus- ja sienestysmaastoa. YVA-ohjelmassa tulisi selvittää myös Kujalan jätekeskuksen laajentamismahdollisuudet yhtenä hankkeen toteutusvaihtoehtona VE 3:na. Kujalan jätekeskuksen laajennus voisi korvata kokonaan VE 1:n ja VE 2:n. Vaihtoehtona 4 voitaisiin tarkastella toiminnan sijoittumista toisaalle.

Lahden kaupungin maankäyttö pitää tärkeänä, että ihmisten elinkeinot ja viihtyvyys -kohtaa täydennetään alueiden mahdollista virkistyskäyttöä koskevalla selvityksellä. Vaikutuksissa yhdyskuntarakenteeseen hankesuunnitelmaa esitetään verrattavaksi nykyiseen maankäyttöön. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon suunnitelmissa esitetyt ja mahdollisesti vielä tarkentuvat yhdyskuntarakenteen muutokset ja asutuksen lisääntyminen. Tämä on tärkeää esimerkiksi vallitsevien tuulien suunnassa. Arvioitavat vaikutukset on esitetty kattavasti. Ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota laajenevan yhdyskunnan asukkaiden tarpeisiin sekä toiminnan aiheuttamiin mahdollisiin satunnaisiinkin haittoihin, kuten hajuun.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto korostaa, että biojätteen käsittelystä ja varastoinnista aumoissa voi aiheutua hajua. Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että mahdollisesti aiheutuvia hajuvaikutuksia lähiympäristöön ja hajuvaikutusten esiintymistiheyttä arvioidaan YVA-selostuksessa. AVI pitää välttämättömänä, että riskit (häiriötilanteet huomioiden) vedenottamoiden toimittaman talousveden laatuun arvioidaan. Arvioinnissa on huomioitava vaikutukset korvaavan veden saantiin, mikäli vedenottamon vesi ei olisi käytettävissä. AVI itää lisäksi tar-

peellisenä, että hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat talusvesikaivot kartoitetaan ja arvioidaan hankkeen vaikutuksia talusveden laatuun ja määrään. Tarvittaessa tulee arvioida myös korvaavan veden saantimahdollisuus. Arvioitaessa vaikutuksia talous- ja uimaveden tulee ottaa huomioon pilaantuneiden maiden varastoinnista ja loppusijoituksesta mahdollisesti veteen siirtyvät haitta-aineet. Meluvaikutukset, ilma- ja pölypäästöt ja roskaantuminen tulee lisäksi arvioida huolellisesti ja riittävän kattavasti. Terveydellisesti herkäät kohteet tulee esittää kartoilla ja paikallisen terveydensuojeluviranomaisen olisi tärkeää olla mukana arviointimenettelyssä.

Päijät-Hämeen liitto on maakuntakaavatyössään tunnistanut tarpeen suunnitella alueita erilaisten luonnonvarojen kierrätystä varten. Tähän samaan tarpeeseen perustuu Nastolan kierrätyspuistohanke. Keväällä 2015 nähtäville tulevassa maakuntakaavaehdotuksessa on tarkoitus osoittaa seitsemän luonnonvaralogistiikan kehittämisen kohdealuetta, joista kaksi ovat Nastolan kierrätyspuiston vaihtoehtoiset alueet. Hankkeen arviointiohjelmassa esitetty kierrätys- ja muu toiminta sopii luonnonvaralogistiikan kehittämisen kohdealueiden tarkoitukseen. Kirviän kierrätyspuistoalueen valtatie 12 pohjoispuolinen osa on tarkoitus esittää tulevassa maakuntakaavaehdotuksessa teollisuusalueena, mikä myös sopii alueelle suunnitellun toiminnan luonteeseen. Nykyisessä lainvoimaisessa maakuntakaavassa kierrätyspuiston alueita ei ole esitetty. Kaavassa ei myöskään ole esitetty sellaista muuta maankäyttöä, joka olisi suoraan ristiriidassa kierrätyspuistotoiminnan kanssa. Lainvoimaisessa maakuntakaavassa Kirviän alueen länsipuolella on kuitenkin Lakeasun suojelualue, johon kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti. Päijät-Hämeen liitto katsoo, että YVA-ohjelmassa on kuvattu riittävän kattavasti arvioitavat ympäristövaikutukset ja käytettävät arviointimenetelmät ja että nämä ovat hankkeen luonteen kannalta asianmukaisia.

Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo katsoo, että arvioinnissa tarkasteltavien kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten lisäksi tarkasteluun pitäisi ottaa myös muinaisjäännöksiin mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset. Erikseen on kerrottu, miten arvioidaan vaikutuksia maisemaan, mutta ei kulttuuriympäristöön. Ko. seikkoja on syytä täydentää tai kirjata niin, että ne tulevat hankkeen aikana otetuiksi huomioon.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralla ei ole lausuttavaa hankkeen ympäristövaikutuksiin tai niiden arviointiin liittyen. Yhtenä kierrätyspuiston toimintana arviointiohjelmassa on mainittu biohajoavien jätteiden vastaanotto, jätteiden kompostointi ja käyttö maanparannusaineena. Tähän liittyen Evira haluaa muistuttaa, että kompostointitoimintaa ja kompostin käyttöä koskevat myös lannoitevalmistelain vaatimukset sekä mikäli alueelle vastaanotetaan eläinperäisiä sivutuotteita myös sivutuoteasetuksen vaatimukset.

Orimattilan kaupungin ympäristölautakunta haluaa nostaa esiin, että Orimattilan kaupungin kannalta merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuvat sekä läntisen että itäisen vaihtoehdon osalta Orimattilan pinta- ja pohjavesiin, ilman laatuun (pöly/hiukkaspäästöt, haju) sekä luontoon ja sen monimuotoisuuden säilymiseen. Varsinaiset hankealueet eivät sijoitu pohjavesialueelle. Itäinen alue sijaitsee noin 400 metrin etäisyydellä lähimmästä pohjavesialueesta, mutta sen laajennusalueen suojavyöhyke kulkisi 50 metriä pohjavesialueen puolella. Läntinen alue sijaitsee noin 700 metrin etäisyydellä pohjavesialueesta. Toiminnalla on kuitenkin merkitystä alueella syntyvän pohjaveden määrään ja laatuun laajoine asfalttikenttineen, halleineen ja loppusijoituspaikkoineen. Palojokeen, Sepänjokeen ja Kuivannonjokeen purkautuvalla pohjaveden määrällä ja laadulla on olennaista merkitystä jokien virkistyskäytön kannalta. Orimattilalla on meneillään mittava yli 400 kiinteistön omistajaa koskeva palojoen valuma-aluekunnostushanke Hämeen ELY-keskuksen kanssa. Yhteishanke on suora jatko Porvoonjoen seudulla laaditulle monivaikutteisten kosteikkojen yleissuunnitelmalle. Kierrätyspuistohankevaihtoehdot ovat ristiriidassa tämän vesiensuojelua edistävän hankkeen kanssa. Heinämaan kylälle Sepänjoen veden laatu on tärkeä virkistyskäytön kannalta. Orimattilan kaupungille Palojoen veden laatu on tärkeää myös ydinkeskustan viihtyisyyden kannalta. Itäisen alueen länsipuolella sijaitsevat Orimattilan kaupungin Huhmarmäen ja Lakeasuon virkistysalueet. Itäinen kierrätyspuistohankevaihtoehto laskee näiden virkistysalueiden arvoa huomattavasti mm. hajuhaittojen ja muiden viihtyvyyshaittojen vuoksi. Palojoen, Sepänjoen, Kuivannonjoen ja Lanskinjoen ekologisen tilan heikkeneminen jätevesikuormituksen ja onnettomuusriskien kasvaessa köyhdyttää niiden vesiekosysteemejä radikaalisti. Samalla Orimattilan asukkaiden viihtyvyys laskee ja virkistysmahdollisuudet jokien varsilla pienenevät olemattomiin. Kuivannon vesikunnan vedenottamon sijainti aivan Kuivannonjoen varrella aiheuttaa pintavesiriskin vedenottamon pohjaveden laadulle. Vedenottamossa on jo nyt todettu sekä bakteeri- että torjunta-aineriskit, jotka vaativat lisäselvityksiä. Kuivannonjoen veden laatuun ei saa tulla olennaisia lisälaaturiskejä kierrätyspuiston vesistä. Pelkkä laskeutusallas hiekkasuodatuksineen ei takaa riittävää suojaa Kuivannon vedenottamolle ja tulee vaarantamaan 150 kiinteitön vesihuollon turvaamisen. Ympäristölautakunta katsoo, että kierrätyspuiston laajojen alueiden likaiset, kylmät vedet eivät sovellu nastolan pienen jätevedenpuhdistamon puhdistettavaksi. erityisesti jätevesihuippujen aikana puhdistamo ei pysty toimimaan asianmukaisesti. Tapahtuisi ohijuoksutusta suoraan Palojokeen, jonka ekologinen tila on jo nyt välttävä eli luokituksen mukaan toiseksi huonoin. Tällainen vastuuton toiminta ei ole Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman mukaista. Kaikki käsiteltävät hule-/jätevedet tulisi ensisijaisesti johtaa puhdistettuihin Kymijoen suuntaan tai toissijaisesti pumpata isommalle jätevedenpuhdistamolle. Ympäristölautakunta katsoo lisäksi, ettei Orimattilan puoleisia osakaskuntia ole riittävästi erikseen kuultu ympäristövaikutusten

arviointiohjelman johdosta. Kierrätyspuiston toiminnasta aiheutuu molemmissa vaihtoehdoissa Orimattilan ilman laadun huonontumista. Tämä on jo nyt todettavissa Kujalan toiminnan aiheuttamissa hajuhaitoissa Karistossa. Vaihtoehtojen välissä, itäistä vaihtoehtoa lähellä, on Lakeasuon maakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu suoalue, joka on luonnontilainen ja erittäin hyvälaatuinen kohde. Maakuntakaavan suojelumääräysten mukaan alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa Lakeasuon suojeluarvoja. Ympäristölautakunta on vaihtoehdon 0 kannalla eli hankkeen toteuttamatta jättämisen kannalla.

Orimattilan kaupunginhallitus yhtyy kaupungin ympäristölautakunnan mukaiseen lausuntoon ja korostaa lisäksi, että tehty YVA-ohjelma on riittämätön pinta- ja pohjavesien osalta.

Nastolan kunnanhallituksen näkemyksen mukaan kierrätysterminaalien YVA-ohjelma on laadittu kattavasti ja siinä on kerrottu selkeästi hankkeen tavoitteet ja suunnitteilla olevan toiminnan laatu ja laajuus. Lisäksi arviointiohjelmassa on kuvattu kattavasti arvioinnissa mukana olevat vaihtoehdot ja näiden alueiden nykytilanne. YVA-ohjelmaan tulisi lisätä vaihtoehto, jossa tarkastellaan laajenemismahdollisuuksia nykyisen Kujalan jätekeskuksen lähialueille. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon 1.1.2016 tapahtuva kuntaliitos. Lisäksi arviointiohjelmassa tulisi ottaa huomioon alavaihtoehtona tarkastelu, jossa hankealuetta VE1 ja VE2 tarkastellaan puhtaasti kierrätyspuistona, joiden alueella ei ole sallittua jätteiden loppusijoittaminen. Arviointiohjelman mukaiset arvioitavat ympäristövaikutukset ja arviointimenetelmät ovat kattavat ja antavat hyvän kuvan hankkeen vaikutuksista luonnonympäristöön, yhdyskuntarakentamiseen ja maisemaan sekä ihmisiin. Lisäksi arviointiohjelman mukaisesti toteutettava osallistuminen ja vuorovaikutus antaa kaikille osallisille hyvän mahdollisuuden osallistua ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn.

Nastola-seuran puheenjohtaja katsoo, että VE1 sijaitsee liian lähellä Uudenkylän uutta rautatieasemaa. Rautatieaseman lähelle tulee sijoittaa ainoastaan sellaisia toimintoja, jotka nostavat Uudenkylän arvoa asuinalueena. Uudenkylän rautatieaseman lähialue on suunniteltava yhtenä kokonaisuutena kahden kunnan yhteistyönä, kuntien yhteisellä osayleiskaavalla. Vaihtoehtoisille kahdelle alueelle ei tule järjestää loppusijoitusta. Loppusijoitus on Uudenkylän osayleiskaavaluonnoksen vastaista. Nykyinen kaatopaikka Kujalassa on riittävä. Kujalan on arvioitu riittävän jopa sadaksi vuodeksi nykyiselläkin käyttötasolla (HAMK, Selvitys energiantuotantoon soveltuvista jätteistä Kanta- ja Päijät-Hämeessä, 2010). Maa-aineksia ei tule ottaa vastaan kierrätyspuistoihin tai kaatopaikka-alueille. Ne tulee käyttää yhdyskuntarakentamisessa tai maisemoida syntypaikoillaan. Seudullisesti olisi esitystä parempi ratkaisu, mikäli kierrätyspuisto sijoitettaisiin Lahden kaupunkikeskustan länsipuolelle. Tällöin kaupungin läpäisevä liikenne vähenisi. Liikenneturvalli-

suusriskit ja melu- ja pölyhaitat sekä vesien pilaantumis- ja maisemahaitat lisääntyvät hankkeen toteutuessa. Kaikki nämä haitat on huolellisesti arvioitava. Hankkeen vaikutusalue on myös rajattava riittävän suureksi eri vaikutusten mukaan.

Ei kaatopaikkaa Nastolan Montariin tai Uuteenkylään -adressissa (752 nimeä) kritisoidaan voimakkaasti hanketta ja sitä koskevaa tiedotusta. Nastolan ”kierrätyspuistoa” eli kansankielelle suomennettuna kaatopaikkaa on viety eteenpäin nopealla vauhdilla ja harhaanjohtavalla viestinnällä. Vähintään puolet kaatopaikalle tuodusta jätteestä jää Nastolaan loppusijoitukseen, mikä kertoo aivan muusta kuin kierrättämisestä. Tavanomaisten jätteiden lisäksi sijoitettavaksi tulee vaarallisia teollisuus- ja rakennusjätteitä, kuten asbestia, saastunutta tuhkaa ja teollisuuden prosessien vaarallisia jäännösjätteitä. Vaarallisia jätteitä on suunniteltu kuljetettavan myös asuinalueiden läpi. kaatopaikalla on tarkoitus käsitellä hajuhaittaa aiheuttavia lietteitä sekä mahdollisia biojätteitä, kuten pilaantuneita elintarvikkeita. Hajuhaitat kulkeutuvat helposti useiden kilometrien päähän. Jätteiden kuljettaminen läheltä taajama-aluetta ja jopa asuinalueen läpi aiheuttaa huomattavaa roskaantumista, melu- ja pölyhaittojen lisääntymistä sekä liikenneturvallisuuden heikkenemistä. Pelkkä kaatopaikan sijoittuminen Nastolaan laskisi alueen kiinteistöjen arvoja useilla kymmenillä prosenteilla, itse asiassa pelkkä suunnittelukin aiheuttaa samaa! Kaunista luontoa korostava Nastola-brändi kokisi erittäin kovan kolauksen.

Ei kaatopaikkaa Nastolan Montariin -kansalaisadressin kokoaja henkilö A ja 192 muuta allekirjoittajaa vastustavat jyrkästi suunniteltua kierrätyspuistohanketta Nastolan Montariin. Adressin allekirjoittajat toistavat jo yleisötilaisuudessa 3.3.2015 esittämänsä kannanoton, jonka mukaan suunniteltu hanke toteutuessaan aiheuttaisi korvaamattomia vahinkoja alueen asutukselle, elinkeinojen harjoittamiselle ja yleiselle imagolle. Suurimmat haitat johtuvat siitä, että suunniteltu jätteenkäsittelyalue on aivan liian lähellä asutusta, alueen käytön vaatima liikennemäärä on suuri ja olemassa oleva rautatien alikulku ja sille johtava tieistö ei siihen sovellu. Allekirjoittajat vaativat, että hankkeessa päädytään 0-vaihtoehdon kannalle.

Uudenkylän kyläyhdistys ry on kerännyt **594 sähköistä allekirjoitusta sekä 25 nimeä** adressiin, jossa vaaditaan, ettei Uuteenkylään tule jätteenkäsittelyaluetta suunnitellulle Kirviän hankealueelle. Adressin allekirjoittaneet vastustavat jätteenkäsittelyalueen perustamista Nastolan Uuteenkylään Kirviän hankealueelle. Alue on liian lähellä taajama-asutusta jätteenkäsittelyyn ja jätteiden loppusijoituspaikaksi. Melu-, haju-, pölyhaitat kulkeutuvat taajamaan puhumattakaan jätteiden ympärillä asuvista eläimistöistä, jotka eivät ihmisen rakentamia rajoja kunnioita. Haluaisitko vaarallista ja hyödyntämiskelvotonta jätettä haudattavan naapuriisi? Muuttaisitko kaatopaikan naapuriin? Hankkeesta on tiedotettu harhaanjohtavalla nimellä Nastolan kierrätyspuisto. Todellisuudessa

kierrätyspuiston toimintaan kuuluu paljon muuta kuin kierrätys tai jatkokäsittely, nimittäin loppusijoitus hyödyntämiskelvottomille jakeille. Ongelma jätteistä on yhteinen. Vaikutetaan siis jätteen syntyyn mieluummin kuin siihen, että etsitään ja rakennetaan sille hautauspaikkaa. Rahat ja aivot jätemäärän pienentämisen kehittämiseen, ei paikan rakentamiseen. Suunniteltu alue on jätteenkäsittely- ja sijoituspaikaksi liian arvokasta luontoympäristöä.

Nastolan luonnonsuojelu ry:n puheenjohtaja esittää, ettei Nastolaan perusteta YVA -hankkeessa esiteltyä kierrätyspuistoa, siis kaatopaikkaa. Yhdistys kannattaa lämpimästi kierrätystä sekä kaikkia toimia, joilla yhteiskunnassamme syntyvän jätteen määrää saadaan pieneneväksi. Mutta jätteitä ei tule käsitellä missä tahansa. Nastolan luonnonsuojeluyhdistys esittää, että Nastolaan kaavaillut jätteenkäsittelyyn liittyvät toiminnot sijoitetaan nykyisen Kujalan kaatopaikan yhteyteen. Tällainen selvitys tulisi tehdä ennen kuin Nastolan jätteenkäsittelyalueiden YVA -menettelyä jatketaan tämän pitemmälle. Nastolan kunnanvirastolla järjestetyssä YVA-hankkeen esittelytilaisuudessa Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n edustaja totesi, että Kujalan kaatopaikan aluetta olisi mahdollista laajentaa idän suuntaan. Tähän asti itään päin laajentumisen on estänyt vastaan tuleva Nastolan kunnan raja. Nastolan kunta ja Lahden kaupunki yhdistyvät 1.1.2016 uudeksi Lahden kaupungiksi, joten Kujalan jätteenkäsittelyalueen laajentaminen itään päin oli tästä näkökulmasta mahdollista. Logistisesti Kujala olisi myös Uuttakylää ja Montaria parempi vaihtoehto. Jätteenkäsittelyalueelle on ilmeisesti tarkoitus mm. prosessoida polttoainetta Kymijärven voimalaitokseen. Suuri osa poltettavasta jätteestä syntyy nykyisen Lahden kaupungin alueella ja Kymijärven voimalaitokselle on jätepolttoaineelle Kujalasta huomattavasti lyhyempi kuljetusmatka kuin Nastolasta. Tärkein syy, miksi Nastolaan ei voi perustaa kaatopaikkaa nyt YVA -menettelyssä esitetyille alueille on liian lyhyt matka asutukseen. Uudenkylän ja Montarin vaikutuspiiriin jää merkittävä osa Nastolan nauhataajaman väestöstä. Uudessakylässä vieressä on Rakokivi ja Montarin läheisyydessä Kirkonkylä ja osin Viihlä. Molemmat kaavaillut jätteenkäsittelyalueet sijaitsevat tiheän asutuksen eteläpuolella. Koska etelän ja lounaan väliset tuulet ovat vallitsevia, puhaltaa tuuli kaatopaikan hajut suoraan asutuksen päälle. Nastolan yleisötilaisuudessa saattoi saada käsityksen, jonka mukaan tärkein syy uuden kaatopaikan perustamiseen on jätteen loppusijoitus, siis perustaa uusi perinteinen kaatopaikan penkka. Tällainen jätteiden sijoittaminen asutuksen viereen ei saa olla mahdollista. Ympäristöarvojen näkökulmasta jätteenkäsittely tulee keskittää Lahden seudulla yhteen paikkaan, eli Kujalaan. Kujalan ympäristökuormitus ei juuri kasva, vaikka sinne perustettaisiin uusi kierrätyspuisto. Toisin on Nastolassa Montarissa ja Uusikylässä.

Henkilö B esittää ehdottomana kantanaan, että ”kierrätyspuistoa” ei saa sijoittaa Nastolan alueelle, ei Uuteenkylään eikä Montariin, vaan pitää valita VE0, eli kaatopaikkaa ei rakenneta. Hankkeen valmistelu on

keskeyttävä välittömästi tämän lausuntovaiheen jälkeen huhtikuuta 2015 ja todettava, että sitä ei pidä toteuttaa vakavien ympäristö- ja yhteiskunnallisten seuraamusten vuoksi perustein. Uudenkylän osayleiskaavasta pitää poistaa kaikki suunniteltua kaatopaikka-alueita osoittavat merkinnät, jotka esiintyvät versiossa 2014 ja palauttaa yleismerkintä M koko alueelle version 2013 mukaisesti, pois lukien T- ja TP-merkinnät, ja Tieokkaan korjaamat luonnonarvomerkinnät tulee merkitä ko. asiakirjan mukaisesti. Ainakin Uudenkylän hankealueen osalta konsultti (hanketaho) esittää niin paljon niin vääriä, niin puutteellisia, niin asiantunteuttomia ja niin tarkoitushakuisia tietoja, että konsultin (hanketahon) työn pitää viranomaisen loppuarvioinnissa katsoa epäonnistuneen tehtävässä luoda asiantunteva, puolueeton, objektiivinen arviointipohja YVA-prosessille. Arviointiohjelmassa (YVA-AO) näkyy paitsi konsultin (hanketahon) asiantunteuttomuus myös tavanomainen niukasta kustannusresurssista aiheutuva kiire työhön paneutumisessa ja hanketahon tarkoitushakuinen vaikutus. Konsultti on tavan mukaan kirjoittanut sellaisen arviointiohjelman kuin maksaja eli hanketaho on halunnut tavoitteidensa mukaisesti eikä suinkaan objektiivisen harkinnan pohjaksi, koska objektiivista harkintaa ei esiinny, vaan lopputulos on ennalta määrätty. Pyydän, että yhteysviranomaisen erityisen huolellisesti ja yksityiskohtaisen tarkasti vertaa kolmea lausuntoa, mitkä ovat antaneet Nastolan kunnanhallitus, Orimattilan kaupungin ympäristölautakunta ja Tieokas. Yhteysviranomaisen voinee tehdä näistä kolmesta lausunnosta päätelmät siitä, missä määrin Nastolan kunnanhallituksen lausunto poikkeaa kahdesta muusta tai toisinpäin. Päätelmänsä perusteella yhteysviranomaisen arvioinee, voiko Nastolan kunta lausuntonsa jälkeen enää toimia hankkeessa hankevastaavana tai yleensä missään roolissa, etenkin asukkaiden eli veronmaksajien edun toteuttajana. Tällaisen tilanteen vallitessa ainoa johtopäätös voi olla vain päätyminen vaihtoehtoon VE0 ja katsoa hankkeen epäonnistuneen ja kaatuneen jo ensimmäiseen lausuntovaiheeseen, muun muassa Nastolan kunnan erittäin epäasiallisen, tarkoitushakuisen sekä asukkaiden ja ympäristön edut täysin sivuuttaneen menettelyn vuoksi. Huhmarmäen kaatopaikka-hanke pitää keskeyttää ja siihen liittyvät asiat alistaa Uudenkylän osayleiskaavan valmisteluun erillisenä prosessina, mikä toteutetaan MRL 110 §:n mukaisena kehittämistarkasteluna. Vaatimus perustuu siihen, että lyhyessä ajassa Uudessakylässä lähialueineen on syntynyt uhka käynnistyä eri tahoilla laajamittaista räjäytys-, louhinta-, murskaus-, maansiirto- ja kuljetustoimintaa, mikä merkittävästi uhkaa Uudenkylän taajaman asukkaiden ja ympäristön elämää. Kokonaisuuden hallinta ei ole tällä hetkellä kenenkään käsissä, vaan vaatii puolueettoman ylikunnallisen viranomaisen (Päijät-Hämeen liitto) ohjausta. Tällöin tulee hankkeiden merkittävien haitallisten yhteisvaikutusten perusteella sovellettavaksi määräys YVAn tarpeesta kaikilla kaivualueilla yhteisesti, ei pelkästään Huhmarmäen kaatopaikan hankealueella. Vaadin, että koko em. kehittämisalueelle laaditaan luonnonympäristöjen osalta ympäristövaikutusten arviointiselvitys myös Selkosaarenkallioille ja Kolunkankaalle. Nämä kohteet on liitettävä Uudenkylän osayleiskaavan luonnokseen

samalla periaatteella kuin kaava-alueita alun alkaen laajennettiin betoni-tehtaan kohdalla Nastolan kirkonkylän (Nastolanharjun taajamanosan) puolelle. Päijät-Hämeen liiton antaman tiedon mukaan MRL 110 §:n soveltaminen Tieokkaan esittämällä tavalla on mahdollista osayleiskaavatyön yhteydessä. Lähdeluettelosta puuttuu nimenomaan Uudenkylän osalta yksityisen erityisasiantuntijan Tieokkaan laatima kattava julkinen tietoaaineisto. Se on kuitenkin pitkään ollut nähtävissä sivuilla www.tieokas.fi ja on monelta osin parempaa kuin usein minimiajassa pintapuolisesti ja vailla paikallistuntemusta aikaansaatu viranomaistieto.

Henkilöt C ja D kritisoivat hanketta ja toteavat, että hankkeen koko, päästöt, päästöjen käsittely on YVA-ohjelmassa kokonaan kuvaamatta. Koska näitä ei ole kerrottu, ei ole mahdollista ottaa kantaa, onko arviointi riittävää. Myöskään arvioinnissa käytettäviä menetelmiä ei ole kerrottu lainkaan. Suunnitelma arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä puuttuu kokonaan. Tästä syystä Nastolan kunnan esittämä ympäristövaikutusten arviointiohjelma ei ole YVA-lain mukainen. Lisäksi hanke ei ole Nastolan hyväksytyjen strategioiden ja käytäntöjen mukainen. Kirviän hankealueelle suunniteltu kaatopaikka ei ole Valtioneuvoston kaatopaikkoja koskevan päätöksen mukainen, koska kierrätyspuistoon on tulossa teollisuusjätteen loppusijoituspaikka (=kaatopaikka), joka on suunniteltu sijoittuvan asutuksen välittömään läheisyyteen. Suunniteltavalle kierrätyspuistotoiminnalle kaatopaikkoi-neen tulee etsiä vaihtoehtoinen sijoituspaikka, jolla on riittävä etäisyys asutukseen. Tämä arviointiohjelma ei täytä YVA-lain vaatimuksia mil-tään osin. Puute koskee kaikkia vaikutuksia; maa- ja kallioperä, pohja-vedet, pintavedet, kasvillisuus, eläimet ja luonnonsuojelu, luonnonvarojen hyödyntäminen ja jätehuolto, yhdyskuntarakenne ja maankäyttö, kaavoitustilanne (puuttuu kokonaan kansalaisten vaikutusmahdollisuus kaavaan). Näin merkittävästä kaatopaikkahankkeesta tulee olla paljon enemmän osallistamista. Laki edellyttää suunnitelmaa arviointimenette-lyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä mutta tämä puuttuu ohjelmasta kokonaan. Ei ole tietoa kuka voi osallistua, missä ja miten. Tämä tulee suunnitella kokonaan uudelleen, jotta on mahdollista arvioi-da onko osallistumisen mahdollisuus riittävää. Edellytämme Arviointioh-jelman hylkäämistä ja asian palauttamista uudelleen asianmukaiseen valmisteluun. Erityisesti edellytämme VE1:n (itäinen alue) hylkäämistä ja uusien vaihtoehtojen tarkastelua sellaisesta paikasta, jossa kaato-paikka on riittävän etäällä asutuksesta (vähintään 5 km).

Henkilöiden E ja F näkemyksen mukaan kyse on ensisijaisesti bisnek-sestä, jossa alueelle tuodaan jätettä ties mistä asti. Hankkeen esittelyti-laisuudessa selvisi suunnitelmien olevan varsin pitkällä ja hanketta val-mistellun kaikessa hiljaisuudessa. Kannattaisiko sittenkin panostaa jo olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämiseen ja Kujalan alueen laa-jentamiseen? Mahdollisuuksia siihen olisi, mikäli halua löytyisi. MAL-aiesopimuksen, jossa kunnat sopivat keskenään ja valtion kanssa maankäytöstä, asuntotuotannosta ja liikennehankkeista, tavoitteena on

parantaa kaupunkiseutujen toimivuutta ja kilpailukykyä sekä kuntien tasapuolista kehittämistä. Kuntaliitoksen toteutuessa mitä tarkoitetaan kaupunkiseudulla? Eikö siihen silloin kuulu nykyisen Nastolan kunnan alue myös? Tarkoittaako alueiden tasapuolinen kehittäminen meille nastolalaisille jatkossa ydinkeskustan kaatopaikkana ja teollisuuden takapihana toimimista ja jo olemassa olevan asutuksen unohtamista? Kunnollisten liikenneyhteyksien toteuttaminen tekee Montarin vaihtoehdosta miljoonia euroja kalliimman toteuttaa. Toteutuessaan hanke johtaisi merkittävään liikenteen, erityisesti raskaan liikenteen lisääntymiseen. Tämä lisää tienkäyttäjien turvallisuusriskejä merkittävästi. Hankkeen esittelytilaisuudessa Ramboll Oy:n edustaja kertoi aiempien YVA-selvitysten, mm. melumallinnusten hyväksikäytöstä. Tarkoittaako tämä sitä, että uusia arvioita ei tehdä? Miten voidaan kuvitella tilanteen olevan ennallaan verrattuna vuoden 2008 tilanteeseen? Mm. Veljeskylän osalta tilanne on muuttunut melun osalta oleellisesti metsien aukko- ja harvennushakkuiden sekä teollisuustoiminnan muutosten seurauksena. Tällä hetkellä ovat käynnissä radanvarren hakkuut, jotka jälleen muuttavat tilannetta. Arviointiohjelmassa todetaan alueen virkistyskäytön olevan vähäistä. Muun muassa alueen metsäautoteitä käytetään kuitenkin aktiivisesti lenkkeilyyn, pyöräilyyn ja ratsastukseen. Alueella sijaitsevan ratsastuskoulun merkitys niin lasten kuin aikuistenkin virkistykseen ja liikuntaan on merkittävä. Alueen rasitteiksi ei ohjelmassa nimetä nykyisin muita merkittäviä melulähteitä kuin rata ja valtatie 12. Tässä kohdin unohdetaan Veljeskylän osalta teollisuus täysin. Kaiken kaikkiaan Veljeskylän rasitteena on kaksi kaatopaikkaa, jätevedenpuhdistamo, teollisuusrata ja vt 12 sekä pääosin sorakuopille suuntautuva raskas liikenne. kaikkien näiden haitalliset vaikutukset ovat vain lisääntyneet vuosien mittaan. Toteutuessaan hanke tuo tullessaan laajalti lieveilmioita: melu-, pöly- ja hajuhaittoja sekä haittaeläimiä. Hankkeella on negatiivinen vaikutus suoraan ja oleellisesti oloihimme sekä etuihimme, niin asumiseen, vapaa-ajan harrastamiseen kuin taloudelliseen asemaan. Tämän vuoksi vastustamme kaatopaikan toteutumista läntiselle alueelle Nastolan Montariin.

Henkilö G haluaa aluksi antaa henkilökohtaisesti sekä kaikkien yhtiöitensä puolesta moitteen alueellisen/paikallisten yrittäjäjärjestöjen (Päijät-Hämeen yrittäjät, Nastolan Yrittäjät, Orimattilan Yrittäjät, Orimattilan pienyrittäjät, MTK-Orimattila) jättämisestä pois lausuntopyyntönsä jakelulistalta, yritysvaikutusten arvioinnin laiminlyömisestä sekä yleisesti elinkeinoelämän heikosta osallistamisesta hankkeen valmisteluun. Asiasta tiedottamisen olemattomuus ja nopea aikataulu ovat vaikeuttaneet elinkeinoelämän osallistumista hankkeen vaikutusten arviointiin. Kenties jopa tarkoituksenmukaisesti harhaanjohtavasti muotoiltu hankkeen nimeäminen "Kierrätyspuisto" asettaa erittäin kyseenalaiseksi YVA-menettelyn ensimmäisen vaiheen toteutuksen. Käytännössä esim. hankkeen todellisesta sisällöstä asianomaisille, mm. kuntalaisille, tiedottaminen on jäänyt yksityisten tahojen harteille. Luvussa "Maisema ja kulttuuriympäristö" Nastolan Aurinkolinna on esitetty osin virheellisiä tietoja.

Aurinkolinna on toiminut tuberkuloosiparantolana, mutta myös sotasaarialana, keskushermostovammaisten lasten sairaalana sekä pakolaisten vastaanottokeskuksena. Rakennusta ei ole saneerattu vuokra-asunnoiksi eikä saneeraushanke ole vielä lähelläkään loppua. Kiinteistöön tulee noin 30 yksityisesti omistettua huoneistoa, joista suurin osa omistusasuntoja. Kiinteistön kulttuurihistoriallista arvoa on tarkoitus korostaa ja tehdä rakennuksesta maakunnallisesti arvokas kulttuurinähtävyysskohde kunnostamalla piha-alueet ja julkisivu sekä rakentamalla maanpäällisen kellarikerroksen osaan vierailijoita palveleva kahvila/lounaskahvila. Kaatopaikkasuunnitelman tultua julkiseksi kulttuurimatkailuun liittyvät hankkeet on jouduttu laittamaan jäihin. YVA-arviointiohjelmassa on jätetty kokonaan käsittelemättä hankkeen vaikutukset yksityiseen omaisuuteen, pääasiassa kiinteistö- ja asuinhuoneisto-omistuksiin, ja sitä kautta ihmisten varallisuusasemaan. Montarin sijoitusvaihtoehdossa jätteenkuljetukset on suunniteltu toteutettavaksi Kouvolantietä pitkin, jonka varrella on runsaasti asuinalueita, mm. Aurinkolinna, sekä lähellä tietä myös päiväkotia. Kaatopaikasta on tarkoitus tulla erilaisten vaarallisten jätteiden loppusijoituspaikka. Arviointiohjelmassa on kuitenkin jätetty täysin huomioimatta valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jossa mm. linjataan, että vaarallisten aineiden kuljetusreitit on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista ja yleisten toimintojen alueista. Vaarallisten aineiden kuljetusreiteissä tulee pitäytyä olemassa oleviin kuljetusreitteihin, joihin kuuluu mm. valtatie 12, mutta ei Kouvolantie. YVA-ohjelmassa on käsitelty hajuhaittoja yhdellä ainoalla lauseella, mikä on räikeässä ristiriidassa asian merkittävyyden kanssa. Lisäksi on perusteetonta ja harhaanjohtavaa sanoa, että hajuhaitta olisi vain ajoittaista. Hajun aiheuttajat olisi pitänyt yksilöidä tarkemmin ja hajuhaitat käsitellä omana asiakokonaisuutenaan. Kaatopaikasta on tarkoitus tulla myös vaarallisen jätteen loppusijoituspaikka. Vaarallisiksi luokiteltavia rakennus- ja teollisuusjätteitä ei ole millään tavalla yksilöity. Koko hankkeen valmistelua leimaa epämääräisyys ja taustalla olevien intressien piilottelu. Hanketta on valmisteltu kiireellä sekä ilman viestintää niin Nastolan, Orimattilan kuin Lahdenkaan kuntalaisille, yrittäjille ja valtuustoille. Todellinen tarve kaatopaikan sijoittamiselle tällaisella aikataululla juuri näille selvittelyn kohteena oleville alueille jää erittäin kyseenalaiseksi, kun taustalla on Lahden kaupungin ja sen kokonaan tai osittain omistamien yhtiöiden omat intressit, jotka näyttävät kytkeytyvän Nastolan ja Lahden kuntaliitokseen. Mikäli Nastolan kunta olisi tehnyt yritysvaikutusten arvioinnin, johon se on aiemmin sitoutunut, olisi myös arviointiohjelmassa saatu paremmin huomioidua hankkeesta elinkeinoelämälle tulevia vaikutuksia.

Suomen ratsastajainliitto ry:n pääsihteeri toteaa, että Nastolan Urheiluratsastajat ry on yli 220 jäsenen Suomen ratsastajainliiton jäsenseura, jäsenistä pääosa on Ratsutalli Uusmattilassa harrastavia tunti-harrastajia. Talli tarjoaa ainutlaatuisen lähiliikuntapaikan Nastolan ratsastuksen harrastajille. Ratsastusharrastuksen kannalta tärkeät olosuhteet puuttuvat useista kunnista. Ratsastusurheilun ja harrastuksen kehittä-

tyminen on ollut täysin riippuvainen Nastolan Urheiluratsastajien ja Ratsutalli Uusmattilan tapaisista hevosalan toimijoista. Nastolan kunnan kierrätyspuistosuunnitelma pakottaa ratsastusharrastajat ahtaalle alueelle, mikä vaarantaa kaikkien alueella liikkuvien turvallisuuden. Montarin kierrätyspuistohanke vaarantaa monin tavoin ratsastusharrastustoiminnan sekä hevosten pidon kaatopaikan naapurissa. Toiminta vaarantuu merkittävästi pölyn, melun, kemikaali- ja hajuhaittojen sekä liikennemäärien lisääntymisen johdosta. Suomen ratsastajainliitto toivoo, että Nastolan kunnan suunnittelijat ottavat huomioon hevestalouden ja toiminnan tarpeet Montarin alueen suunnittelussa ja että alan toimijoita ja harrastajia kuullaan sekä kuunnellaan tässä prosessissa.

Nastolan Urheiluratsastajat ry:n puheenjohtaja ja 184 muuta allekirjoittajaa vastustavat ns. kierrätyspuiston rakentamista lasten ja nuorten harrastuspaikan naapuriin Nastolan Montariin pääosin samoilla perusteilla kuin Suomen ratsastajainliitto ry lausunnossaan. Lisäksi todetaan mm., että ratsastuksen liikuntapaikat ovat yksityisten yrittäjien rakentamia. Näin ollen talliyrittäjien toiminnan vaarantuminen kohdistuu suoraan seuran jäsenten harrastusmahdollisuuksiin ja sitä kautta seuran toimintaan. Kaatopaikka ja jätteiden käsittelyalue sijaitsee vain 400 metrin päässä tallialueesta. Hevosilla liikkuminen lähimaastossa loppuisi kierrätyspuistosta johtuvan liikenteen lisääntymisen ja rakentamisen vuoksi. Melu on lisääntyvä mutta aliarvioitu haitta niin ihmisille kuin eläimillekin.

Henkilö H nostaa esiin mahdollisen kierrätyspuiston aiheuttamia ratsastusharrastuksen kannalta haitallisia vaikutuksia. Ratsutalli Uusmattila sijaitsee Tallitiellä, Lemuntien itäpuolella. Tallitoimintaan liittyviä alueita on tallin lisäksi ratsastuskenttä, hevosten ulkotarhat ja laidunalueet sekä maastoratsastusreitit. Vuotuinen ratsastajamäärä on noin 13 000 henkilöä. Suunnitteilla oleva hanke koskettaa siis välittömästi erittäin suurta määrää ihmisiä pääasiassa Päijät-Hämeen alueella. Mielenpiteen esittäjä luettelee pääosin samat haitalliset ympäristövaikutukset kuin Suomen ratsastajainliitto edellä lausunnossaan. Lisäksi lievästi likaisia vesiä ohjataan YVA-ohjelman mukaan maastoon. Uusmattilan vesi tulee omasta talousvesikaivosta, jonka varassa on tallin omistajaperheen sekä hevosten ja ratsastajien vesihuolto. YVA-ohjelmassa liikenneyhteydet läntiselle hankealueelle on arvioitu kohtalaisiksi. Todellisuudessa liikenne kulkee mutkaisen Pysäköintien kautta, jossa on 40 km/h nopeusrajoitus, ja tie kulkee junaradan alitse. Raskaan liikenteen kulku kyseisellä tieosuudella ei ole haitatonta, etenkin junaradan alittavaan tunneliin johtava mutka ja Lemuntien valtatie 12:n ylittävä silta ovat tiukkoja ja kapeita. YVA-ohjelman mukaan hankealueen metsäautoteitä käytetään ratsastukseen. Vastaavia maastoreitistöjä ei muualla lähialueella ole käytettävissä, joten alueen ottaminen kierrätyspuistotoimintaan heikentää Ratsutalli Uusmattilan toimintamahdollisuuksia ja lisää maastossa ratsastavien ratsukoiden turvattomuutta.

Kuivannon vesikunta arvioi itäisen vaihtoehdon aiheuttamia pinta- ja pohjavesiin kohdistuvia ongelmia. Lisäksi mielipiteen esittäjä haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin haittavaikutuksiin: Kuivannon pohjavesi tulee Salpausselän harjun tuntumasta Hiirenojan-Kuivannonjokea seurailevan sorasärkän mukaisesti. Hiirenojan-Kuivannonjoen rantapenkassa on ainakin 13 kpl lähteitä. Kuivannon vedenottamo on tuon 13. lähteen äärellä. Perimätiedon mukaan pohjavesi muodostuu radan ja vt 12:n välisellä suoalueella, joka on kierrätyspuistosuunnitelmassa merkitty vara-alueeksi. Tuolle alueelle rakentaminen vaarantaa pohjaveden laadun lisäksi myös sen määrän. Kierrätyspuiston pinta- ja jätevesien pumppaaminen olemassa olevaa vanhaa vt 12:ta seurailevaa runkoviemäriä pitkin Nastolan vedenpuhdistamolle vaarantaa myös alueen pohjavedet. Runkoviemäri on ikivanha betonirenkaista soraharjuun ilman tiivistyssuojauksia rakennettu putki. Lisävesien putkeen pumppaaminen aiheuttanee ainakin ajoittain painetta ja vuotoja soraharjuun. Ensijainen vaatimuksemme on tästä syystä, että Nastolan kierrätyspuiston itäinen sijoituspaikka tulee hylätä kokonaisuudessaan ja toissijainen vaatimus on, että radan ja vt 12:n välinen alue tulee poistaa suunnitelmasta kokonaan. Lisäksi Huhmarmäen viereisen alueen pinta- ja jätevedet on johdettava Kymijoen vesistöön.

Kuivannon kyläjohtokunnan puheenjohtaja mukaan Kirviän vaihtoehto asettaa sekä logistisesti että kestävän kehityksen kannalta ison haasteen alueen ja lähialueen asukkaille ja ympäristölle, joten kyläjohtokunta vastustaa jyrkästi ko. vaihtoehtoa. Virkistyskäytön kannalta kierrätyspuiston sijoittaminen Huhmarmäen ja Lakeasuo välittömään läheisyyteen ei tue kestävää kehitystä, luonnon arvojen kunnioittamista eikä luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Lisäksi Huhmarmäki ja Lakeasuo sijaitsevat Orimattilan puolella, ja ne on määritelty virkistysalueiksi, Lakeasuo maakuntakaavassa arvokkaaksi suoalueeksi. Ympäristön kannalta Kirviän vaihtoehto muodostaa merkittävän uhkan Orimattilan puolella sijaitsevalle Kuivannon kylälle. Kierrätyspuiston suodatusvedet johdetaan laskeutusaltaasta ojien kautta Kuivannonjokeen. Kuivannonjoki virtaa Orimattilan vanhimman vesiosuuskunnan, Kuivannon vesikunnan, käytössä olevan pohjavesialueen läpi, aivan vedenottamon vierestä. Vedenottamossa on jo nyt todettu sekä bakteeri- että torjuntaaineriskejä, jotka vaativat lisäselvityksiä. Kaivannonjoen laatuun ei saisi tulla olennaisia laaturiskejä kierrätyspuiston vesistä. Pelkkä laskeutusallas hiekkasuodatuksineen ei takaa riittävää suojaa Kuivannon vedenottamolle ja tulee vaarantamaan 150 talouden veden. Kierrätyspuistosta aiheutuu myös ilman laadun huononemista. Raskaan liikenteen kasvu aiheuttaa lisäksi turvallisuus- ja ympäristöriskejä varsin ahtaassa Kuivannon kylätaajamassa. Kylän kehittäminen vaikeutuisi myös huomattavasti, mikäli asukkaat kokevat asuvansa ”kaatopaikan” naapurissa. Katsomme lisäksi, että yhdistyvän Nastolan ja Lahden kaupungin tulisi ratkaista kierrätyspuistosta (Kirviä) aiheutuvat ympäristö-, ekologiset ja kestävän kehityksen ongelmat omalla alueellaan eikä työntää ongelmia rajan taakse, Kuivannon kylälle.

Itäisen Uudenmaan kalastusalueen isännöitsijä henkilö I on huolissaan mm. Koskenkylän vesistön yläjuoksun vesien pilaantumisvaarasta. YVA-ohjelman mukaan vedet johdetaan purojen kautta Koskenkylänjokeen (kappaleessa 7.2.3 mainittu Pernajanjoki on vähemmän käytetty nimi). Koskenkylän vesistön yläjuoksu on ensisijainen kierrätyspuiston vesien vastaanottaja. Kuivannon kylän läpi virtava haara on kesäisin miltei kuiva. Puro kulkee Kuivannon vedenottamon pohjavesialueen vierestä. Kierrätyspuistosta tulevat päästöt leviäisivät kevät- ja syystulvien vaikutuksesta Kuivannon niitylle, samoin kuin Korvenniitylle ja Alessuolle. Ohjelmassa lievästi likaantuneeksi kutsuttu vesi olisi johdettava maastoon puhdistamon kautta, mikäli vaihtoehto VE1 toteutuu. Mielestämme VE1:tä ei pitäisi lainkaan toteuttaa. Jokeen, sekä ylä- että alajuoksuun, ja siihen kuuluviin järviin on panostettu suuri työmäärä ja isoja summia vesien kuntoon saamiseen. Olisi todella harmillista, jos jo 1990-luvulla aloitettu työ nyt vaarantuisi jätevesien ja luontoon mahdollisesti pääsevien myrkkujen takia. Entinen Artjärven kunta aloitti Villikkalanjärven kunnostuksen Artjärven järvien suojeluprojektin vuonna 1997 ja vuonna 2003 jokien kunnostuksen Hämeen ja Uudenmaan silloisten ympäristökeskusten kanssa. Jokiin rakennettiin pohjapatoja eroosion estämiseksi ja veden hapetuksen takia. Samalla taattiin kaloille ja muille eliöstölle vettä kuivina aikoina. Tällä hetkellä tilanne on se, että Artjärven järvien vesi on selvästi alkanut parantua, samoin kuhakanta ja jokien kalakanta ja eliöstö. Pohjapatoja tehtiin 3 kpl Lanskinjokeen, jonka virtaamaluvut Sipilän kohdalla litin rajalla olivat: alivirtaama 0,14 m³/s, keskivirtaama 1,7 m³/s ja ylivirtaama 38,1 m³/s. Köylinjoen vastaavat luvut: 0,03 m³/s, 0,61 m³/s, 15,6 m³/s. Tämän kokoisilla virtaamilla vesistöt eivät siedä ylimääräistä rasiitusta ja jätteiden säilytys ja käsittely tuo päästöjä lähivesistöihin ja sitä kautta koko vesistöön.

Artjärven järvienhoitoyhdistyksen puheenjohtaja vastustaa hanketta, koska se vaikuttaa vesistöjen laatuun sekä kalakantaan saastuttamalla vesistöjä. Artjärvellä on tehty vuodesta 1997 alkaen useiden vuosien ajan erilaisia yhteiskunnan tukemia hankkeita, joiden avulla vesistöjen kuntoa on yritetty parantaa.

Kuivannon yksityistien tiekunnan sihteeri toteaa, että hankealueelta (VE 2 Uusikylä) Hiirenojaan ja Lappusten metsäojaan johdettavat vedet lisäävät näiden ojien virtamaa ja kuormitusta niin merkittävästi, että tiekunnan rumpujen ja siltojen nykyinen mitoitus jää riittämättömäksi. Vedet päätyvät edelleen Kaivannonjokeen, jossa sijaitsevat Rekolan, Haukusuontien, Varpulantien ja Mairintien sillat. Näiden mitoitus ei runsaiden sateiden aikaan kestä enää juurikaan lisäkuormaa. Kuivannonjoen vedenpinnan hetkellinen nousu aiheuttaa myös veden nousemista rumpujen yli teille, pahimmillaan katkaisten tien.

Henkilöt J ja K ovat huolissaan erityisesti käytettävän veden laadusta ja riittävydestä. Vaikka läntinen alue (VE 2) ei ole pohjavesialuetta, niin

alueen lähiasukkaat käyttävät pohjavettä talousvetenä. Arvioinnissa tulee siten huomioida pohjaveden käyttö lähialueilla. Huoli käytettävän veden laadusta ja veden riittävydestä alueen mahdollisen rakentamisen jälkeen on suuri. Myös siihen tulee ottaa kantaa, että miten toimitaan, mikäli veden laatu tai riittävyys heikkenee oleellisesti. Vaikka läntisen alueen välittömässä läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita, niin alueen metsää käytetään huomattavassa määrin esim. marjastukseen ja sienestykseen, mikä tulisi myös arvioida. On otettava huomioon, että kierrätyspuiston toiminta eroaa olennaisesti aiemmin arvioidusta toiminnasta (seudullinen maanvastaanottopaikka), joten esitetyn toiminnan meluvaikutukset on arvioitava uudelleen myös läntisen vaihtoehdon osalta. Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös yhteisvaikutus mahdollisen Biovakka Oy:n toiminnan käynnistymisen kanssa. Arviointiohjelman mukaan sosiaalisten vaikutusten arviointi on asiantuntija-arvio. Mielestämme on oleellista, että asiantuntijat ovat ko. asiassa puolueettomia, koska ns. tavallisten ihmisten asiantuntemus ei aina riitä asioiden paikkansa pitävyyden arvioinnissa. Ohjelmassa on lupauksia selvittää asioita moneltakin kannalta. Mutta miten toimitaan, jos toiminnan alkaessa havaitaan, että esim. pöly- ja meluhaitat ovat kohtuuttomia tai vedensaanti heikkenee alueella olennaisesti? Kuka korvaa esim. vedenhankintaan liittyvät lisäkulut?

Henkilö L:n mielestä VE 0 on ainoa perusteltavissa oleva vaihtoehto. VE 1:n korkein haettu täyttötaso on 150. Lahti–Kouvola junaradan korkeus on noin +120, jolloin jätemäen/kukkulan korkeus olisi noin 30m radan tason yläpuolella (vastaa noin 10-kerroksista asuintaloa). Valtatie 12 korkeusasema suunnitellun kierrätyspuiston kohdalla vaihtelee noin +102–107 tasossa, jolloin jätemäet/kummut olisivat siihen nähden noin 43–48 metriä korkeat (vastaavat 14–16 -kerroksista asuinkerrostaloa). Huhmarmäen laki on + 149,44 eli täytön loppuvaiheessa ei Huhmarmäkeä olisi enää olemassa. VE 2:ssa ylin haettu korkeusasema on + 135, kun Nastolanharjun korkeus tällä kohdalla on tasolla +120–130 eli jätemäet/kummut olisivat korkeammat kuin Nastolanharju. Kivihillen varastoinnista aiheutuvat kivihiihipölyhaitat vallitsevalla tuulen suunnalla (lounainen) tulisivat varmasti aiheuttamaan allergisille henkilöille lounaistuu- len vallitessa hengitysvaikeuksia ja mahdollisesti altistumista vakavammille hengityselinsairauksille. Samoin tässä määrin esitettynä varastointina on otettava huomioon myös kytöpaloriskit ja sateiden aiheuttamat pintavesien valumariskit ympäristöön. Lahti Energiallahan on varastointialue Loviisassa Valkon satama-alueella. Miksi yleensä halutaan yksi välivarastointi lisää? Kivihiihtähän on turvallisesti varastoituna myös voimala-alueella. On myös huomioitava tuulen kuljettaman kivihiihipölyn vaikutusta Nastolan Kirkonkylän ja Uudenkylän järvien vesien laatuun ja virkistyskäyttömahdollisuuksiin tulevaisuudessakin. Pohjavesialueista on olemassa varsin kattavaa tutkimustietoa ja tästäkin näkökulmasta katsoen sekä VE 1 että VE 2 vaikuttavat varsin toteuttamiskelvottomilta. Varsinkin kun pohjavesien virtaamissuunta on pohjoinen läpi Salpausselän harjun kohti Kirkonkylän ja Uudenkylän järviä. Jo aikanaan Uu-

denkylän osayleiskaavan suunnittelun yhteydessä Nastolan kunta on teettänyt luontoselvityksen (FCG Suunnittelu ja Tekniikka 17.9.2014). Tämäkin selvitys osoittaa selkeästi Uudenkylän alueen kiistämättömät luontoarvot, jotka VE 1 tuhoaisi täysin. Sekä VE 1:n että VE 2 alueiden ekologiset yhteydet tulisivat molemmissa tapauksissa tuhoetuiksi täysin. Jätehuolto on kaikkien yhteinen asia joka on hoidettava. Hankkeen arviointiohjelmaa esiteltäessä kerrottiin mallia haetun Keski-Euroopasta. Suunnittelijoille suosittelisin tutustumista esim. MHKW Kasselin nettisivustoihin. Sieltä on saatavissa tietoa, kuinka esimerkiksi kierrätyspuisto voidaan sijoittaa asukasmäärältään Tampereen kokoisen kaupungin alueelle Fulda-joen varteen. Etäisyys keskustasta noin 4-5km. MHKW Kasselin sivustoilla on kaikkien saatavilla avointa tiedotusta laitoksen toiminnasta ja sieltä voi myös varata ajan laitoksen esittelyyn.

Henkilöiden M ja N näkemyksen mukaan ”kierrätyspuistossa” on itse asiassa kyseessä kaatopaikka, jossa harjoitetaan tarkemmin määrittelämättömän suuruista kierrätystoimintaa. On täysin rikollista johtaa ihmisiä harhaan nimittämällä kaatopaikkaa kierrätyspuistoksi. On todella erikoista mainita etäisyyksiä mm. etäällä sijaitsevaan Kirkonkylään, eikä kertoa totuudenmukaisesti ja havainnollisesti etäisyyttä esim. Kanervan taajamaan, joka sijaitsee kaatopaikan (vara-alue) aidan takana, sen välittömässä läheisyydessä. Kaatopaikan mukanaan tuomat sankat hajuhaitat laskevat esim. meidän Rakokivessä sijaitsevan talomme arvoa arviolta 20 %. massiivinen, haiseva, pölyävä ja meluava kaatopaikka tuhoaa lisäksi Huhmarmäen hienot ulkoilualueet, joilla olemme paljon retkeilleet keväästä syksyyn, ja joskus talvellakin. Vastustamme kaatopaikan perustamista Nastolan Uuteenkylään.

Henkilö O vastustaa hanketta (VE 1) seuraavin perustein: Ehdotettu alue sijoittuu liian lähelle nykyistä asutusta aivan Uudenkylän aseman eteläpuolelle. Parhaillaan laadittavan osayleiskaavan tärkeimpänä tavoitteena on ohjata uutta asutusta aseman läheisyyteen. Jätteenkäsittelyalue on ristiriidassa tämän kehityksen kanssa. Ehdotettu alue on suuruudeltaan yli 30 ha. Tältä alueelta poistetaan puut, louhitaan maanpinta ja kasataan loppusijoitetulla jätteenkäsittelyalueella. Alue on valtatieltä tullessa toinen portti Nastolaan, ja sen pitäisi ilmentää positiivista imagoa paikkakunnasta. Aluetta tulnaisiin käyttämään myös elintarvikejätteen loppusijoituspaikkana. Tämä tuo mukanaan rotta- ja loki-ongelmat. Jätteenkäsittelyalueen vedet virtaavat Salpausselän rinteiltä halki itäisen uudenmaan Suomenlahteen. Jättekasoista suodattuisi varmasti kemikaaleja ja ravinteita näihin vesiin. Alueen rakentaminen ehkäisisi myös eläinten perinteisiä kulkureittejä harjun reuna-alueilla.

Henkilö P yhtyy Markku Meriluodon tekemään selvitykseen kierrätyspuiston päätöksenteosta, tiedotuksesta ja kyläläisten kuulemisesta ja vastustaa jyrkästi Markku Meriluodon laatiman selostuksen perusteella kierrätyspuiston rakentamisesta Uudenkylän taajaman läheisyyteen sekä Montarin alueelle, samoin perustein. Suomessa, myös Lahden seu-

dulla Päijät-Hämeessä on alueita, jotka eivät haittaa asutusta kaatopaikan tuomilla haitoilla. Kaatopaikan tuominen asutusalueiden viereen asettaa kansalaiset ja kuntalaiset eriarvoiseen asemaan asuinviihtyvyyden, asuntojen arvoon sekä kaikenlaiseen ympäristön viihtyvyyteen ja elämiseen perustuen. Tulemme tekemään kaikkemme, jotta kierrätyspuistoa/kaatopaikkaa ei rakenneta oman kotimme viereen. Mielestäni VT12 ramppi ja moottoritie/leveäkaistatie eivät ole sellaisia asioita, joiden perusteella kierrätyspuisto rakennettaisiin Uudenkylän tai Montarin alueelle. Teitä tehdään ja VT12 tiesuunnitelma on samaan aikaan vireillä, ne eivät anna minkäänlaista perustetta rakentaa kierrätyspuistoa Uudenkylän rampin tuntumaan tai Montariin.

Henkilö Q toteaa, että vuoden 2016 alusta Nastola on osa uutta Lahti nimistä kaupunkia. Lahden kaupunki on panostanut eteläisen sisääntulotien liittymään Renkomäessä kaavoittamalla sinne kaupallisia palveluita ja pyrkinyt valo-opastuksella ohjaamaan valtatie ohikulkuliikennettä Lahden tarjoamien palveluiden käyttäjiksi. Valtatie kahdellatoista ensimmäinen liittymä Lahden palveluihin on Uudessakylässä sijaitseva maantie 1711 liittymä. Liittymässä ei vielä ole kaupallisia palveluita, mutta maakuntakaavassa on työpaikka alue, ja tekeillä olevassa Uudenkylän osayleiskaavassa on kaupallisille palveluille suunniteltu alue asutuksen ja valtatie väliin. Valtatieliittymän ympäristö on Renkomäkeä parempi liikepaikka, kun Pietarin radan henkilö- ja kaupallinen tavarasema ovat liittymän välittömässä läheisyydessä. Nyt arvioitavana olevassa kierrätyspuistosuunnitelmassa on vaihtoehtona itäinen alue juuri tuossa idästä valtatie tulevien portilla Lahti nimiseen kaupunkiin. Moniko ohikulkija laittaa vilkun päälle liittymässä, jossa on opaste: Lahti-Uusikylä-Kaatopaikka. Valtatie 12 ja maantie 1711 liittymän siirtyminen radan varresta vain kilometrin etelään tappoi kaiken toiminnan 600 vuotta vanhasta kylästä. Kaupat, pankit, ravintolat, siis ihan kaikki kuolivat tieliittymän siirron jälkeen. Nyt kun kyseinen liittymä on portti uuteen Lahti nimiseen kaupunkiin, on pikaisesti käynnistettävä luovutuskuntoisten liiketonttien rakentaminen liittymään siten, että ne houkuttelevat idästä päin autolla tulevia ihmisiä poikkeamaan käyttämään uuden Lahden kaupungin palveluita. Tähän koko Etelä-Suomen parhaaseen liikepaikkaan ei mitenkään sovi kuvottava kaatopaikan haju. Vastustan kierrätyspuiston sijoittamista valtatieliittymään. Nykyisellä paikalla Kujalassa on kaatopaikan haju jo olemassa, ja Linnaistentien eteläpuolen pelloille on rajattomasti kierrätystoimintaan sopivaa aluetta.

Henkilö R:n näkemyksen mukaan VE 1 Kirviän alueelle on sijoitettu liian lähelle asutusta ja haju-, melu- ja pölyhaitat tulisivat heikentämään asumismukavuutta ja asukkaiden terveyttä. Alueella asuu myös vuoro-työtä tekeviä ihmisiä, nukkua täytyy myös päiväsaikaan. Lisääntyvä raskas liikenne rasittaisi alueen tiestöä, joka aiheuttaisi kuluja tienhoitoon. Liikenne myös huonontaisi ilman laatua ja aiheuttaisi melua. Lähellä on myös päiväkotia. Kierrätyspuisto alentaisi alueen asuntojen hintoja ja vaikuttaisi negatiivisesti alueen asuntokauppaan. Tieto jätteenkä-

sittelyn läheisyydestä sinällään aiheuttaisi alakuloa ja apatiaa alueen asukkaille. Alakulo ja apatia altistaisivat fyysisille sairauksille ja syrjäytymiselle. Uudessakylässä on tarjolla rautatieaseman läheisyydessä luonnonläheistä aluetta asumista varten ja Uudenkylän aseman läheisyyteen pitäisi rakentaa asuntoja. Täällä on mukava rauhallinen asumisympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuden terveelliseen kuntoon ylläpitävään elämään. Hankkeen toteuttamatta jättäminen on ainoa vartenotettava vaihtoehto.

Henkilö S:n omistama tila sijaitsee Uudessakylässä aivan suunnitellun kierrätyspuiston tuntumassa, mistä syystä hän vastustaa Uudenkylän vaihtoehtoa talousveden pilaantumisen, haju-, pöly- ja vahinkoeläinhaittojen sekä liikenteen aiheuttamien haittojen takia. Merkittävät liikennemäärät vaarantaisivat liikenneturvallisuuden, varsinkin kun Kaivannon tiellä ei ole kevyen liikenteen väylää. Tie on tällä hetkellä huonossa kunnossa, joten paljon korjattavaa tulisi, jotta se kantaisi lisääntyvää liikennettä. Myös kiinteistöjen arvo laskisi koko Uudenkylän alueella ja virkistytymisen mahdollisuudet heikkenisivät olennaisesti. Lisäksi on syytä epäillä, että alueelle tuotujen myrkyllisten maa-ainesten kaasuuntumista ei voi estää eikä vesien saastumista koko Etelä-Suomen alueella.

Henkilöt T ja Y vastustavat Nastolan Uudenkylän Kierrätyspuistoa, koska alueen asuttavuus ja asuntojen arvo laskee, haju- ja liikennehaitat lisääntyvät, pohjavesialueet vaarantuvat, matalat järvet Artjärveä myöten ovat vaarassa saastua ja mahdollinen kaatopaikan ilmestyminen kotiovellemme laskee kiinteistön arvoa. Kuivannolla on tärkeä pohjavesiesiintymä ja sitä ei saa vaarantaa. Kaatopaikkaa palveleva ns. teollisuusalue tulee liian lähelle taloamme. Talomme lähellä on kaunista harjumaastoa, puutarhaviljelyyn tarjolla vettä ja alueen runsas lintu- ja eläinmäärä rikastuttaa asuinympäristöämme. Kierrätyspuistoajatus on peruttava Kirviän alueelta ja Montarista.

Henkilö V ja kolme muuta allekirjoittajaa esittävät näkemyksensä, että kaatopaikka asutuksen lähelle ei ole mikään vaihtoehto. Olemme vakaasti 0-vaihtoehdon kannalla emmekä suostu hyväksymään kaatopaikkaa Kirviän alueelle eikä mitään muutakaan vaihtoehtoa. Koko hanke on edennyt salakavalasti lähialueiden ihmisiä kuulematta. Millä perusteella ”kierrätyspuistoa” edes suunnitellaan näin lähelle asutusta? Vahinkoeläinten aiheuttamat haitat ja liikenteen aiheuttamat haitat lisääntyisivät merkittävästi. Myös kiinteistöjen arvo laskisi ja virkistytymismahdollisuudet heikkenisivät olennaisesti. Lisäksi on syytä epäillä, että alueelle tuotujen myrkyllisten maa-ainesten kaasuuntumista ei voi estää eikä vesien saastumista koko Etelä-Suomen alueella.

Henkilö X on sitä mieltä, että kierrätyspuisto on peitenimi luontoa ja ympäristöä tuhoavalle hankkeelle. Hankkeesta on tihkunut vähitellen yhä huolestuttavampia tietoja, esim. asbestin pysyvistä varastoimisesta

alueelle. Uudenkylän osalta on odotettavissa koko kylän takajaloilleen nousu asiassa. Alue nojaa eteläisen Salpausselän rinteeseen; se on asutuksen kannalta lähes ihanteellista. Kaatopaikan pelossa alueen tonttimaiden arvo on jo alkanut laskea. Aluetta uhkaa myös kallioiden louhinta; kun sora ei riitä, murskattakoon kalliotkin. Ei kai ELY-keskus halua osallistua vanhojen kyläalueitten ja luonnon muistomerkkien tuhoamiseen?

Henkilö Y katsoo, että kierrätyspuistosta aiheutuva liikenne, pöly- ja hajuhaitat, luonnonympäristön pilkkominen sekä virkistysalueena toimineen alueen aitaaminen aiheuttavat suurta harmia asukkaille ja luonnolle. Alueella sijaitseva Huhmarmäen–Lakeasuon luonnonsuojelualue ja sitä ympäröivät metsät ovat toimineet aina paikallisten ihmisten virkistysalueina. Kierrätyspuiston perustaminen löisi korville tätä kaikkea. Suunnitelmat ovat herättäneet asukkaissa suurta katkeruutta ja epäluotamusta virkamiehiä ja päättäjiä kohtaan.

Henkilö Z ja neljä muuta allekirjoittajaa ilmaisevat Uudenkyläntien asukkaina mielipiteenään, etteivät he salli suunnitellun kaatopaikan rakentamista Nastolaan tai Montariin. ”Kierrätyspuistoa” ei suinkaan olla rakentamassa, vaan kansallisen tason jäteasemaa, jonka kielteiset vaikutukset ulottuvat asukkaisiin, eläimistöön, ympäristöön ja pohjavesiin, hajuhaitoista puhumattakaan. Uudenkylän asuntojen arvo laskee entisestään ja asumisviihtyvyyttä heikkenee. Kaatopaikan suunnittelun alkuvaiheessa ei ole kuultu kunnan asukkaita lainkaan, vaan suunnitelmat ovat edenneet hyvin yksipuolisilla päätöksillä.

Henkilö Å kritisoi sitä, että YVA-ohjelmassa ei ole riittävästi otettu huomioon kierrätyspuiston rakentamisen aiheuttamia liikenne-, louhimis- ja murskausmelua eikä pölyvaikutuksia lähiseudun asukkaille. Lisäksi vaikutukset tulisivat olemaan hyvin pitkäkestoisia. Kierrätyspuiston rakentaminen ja vesiolosuhteiden muutokset saattavat vaikuttaa Uusikylässä sijaitsevan kiinteistömme vesiolosuhteisiin ja kuivattaa kaivon. Näitä vaikutuksia ei ole lainkaan selvitetty YVA-ohjelmassa. Avokasoissa toteutettu biokompostointi aiheuttaa myös haittaeläinongelmia. Toiminta ei sovellu lainkaan asutuksen lähelle. Huhmarmäen alue on monille nastolalaisille arvokas retkeily-, sienestys- ja marjojenpoiminta-alue. VE 1:tä ei voi hyväksyä jatkosuunnittelun pohjaksi sen monien haittavaikutusten takia.

Henkilöiden Ä ja Ö näkemyksen mukaan Uudenkylän vaihtoehdon toteutuessa jätteiden käsittelyn hajut ja pölyt tulisivat ensiksi lähimpien talojen riesaksi ja leviäisivät koko Uuteenkylään. Vahinkoeläinten aiheuttamat haitat ja liikenteen aiheuttamat haitat lisääntyisivät merkittävästi. Myös kiinteistöjen arvo laskisi ja virkistäytymismahdollisuudet heikkenisivät olennaisesti. Lisäksi on syytä epäillä, että alueelle tuotujen myrkyllisten maa-ainesten kaasuuntumista ei voi estää eikä vesien saastumista koko Etelä-Suomen alueella.

Henkilö aA on vakuuttunut, että näin suuren mittaluokan kaatopaikasta ja siihen liittyvistä toiminnoista aiheutuu lähiympäristölle sietämättömiä haju-, melu-, pöly-, jne. haittoja, joten se ei missään tapauksessa kuulu taajaman välittömään läheisyyteen – ei Uudessakylässä, ei Nastolassa, ei Lahdessa eikä missään muuallakaan. Ellei kaatopaikkaa voida pitää nykyisessä paikassaan Kujalassa, se on rakennettava sinne, missä siitä on vähiten haittaa asutukselle.

Henkilö aB vastustaa Uudenkylän vaihtoehtoa talousveden pilaantumisen, haju-, pöly- ja vahinkoeläinhaittojen sekä liikenteen aiheuttamien haittojen takia. Myös kiinteistöjen arvo laskisi ja virkistäytymismahdollisuudet heikkenisivät olennaisesti. Lisäksi on syytä epäillä, että alueelle tuotujen myrkyllisten maa-ainesten kaasuuntumista ei voi estää eikä vesien saastumista koko Etelä-Suomen alueella.

Henkilö aC vastustaa myös suunniteltua kierrätyspuistoa. Uusikylä on hyvin mukava asuin ympäristö eikä tällaisista kaavoitussuunnitelmista ole ollut aiemmin mitään tietoa. Epätietoisuus on jo nyt laskenut alueen arvoa. Kuka korvaa tämän kaiken? Vaikka kunnilla on kaavoitusmonopoli, eivät ne silti saa toimia kunnan asukkaiden vahingoksi.

Henkilöt aD ja aE ovat asuneet lähes 50 vuotta Uudessakylässä ja vastustavat kaatopaikan tuloa alueelle eivätkä halua toiminnasta aiheutuvia hajuja ja myrkyjä alueelle, erityisesti terveysyistä.

Henkilö aF vastustaa kierrätyspuiston vaihtoehtoja 1 ja 2, joten 0-vaihtoehto ainoa mahdollinen. Kumpikin vaihtoehto on liian lähellä asutusta. Lisäksi olemme pohjavesialueella, joten pohjavesien pilaantuminen on suuri riski.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hämeen ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue antaa yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta. Siinä on YVA-lain 9 §:n mukaisesti tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset tulee selvittää arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon mukaisesti.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmistelussa on otettu huomioon arviointiohjelman kuulemisvaiheessa annetut lausunnot ja mielipiteet. ELY-keskus lähettää kopiot niistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Hämeen ELY-keskuksessa.

Hankekuvaus

Hankkeen kuvausta pitää joiltakin osin tarkentaa. Hanke pitää kuvata niin selkeästi ja yksityiskohtaisesti, kuin tässä suunnitteluvaiheessa suinkin on mahdollista, jotta siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset voidaan tunnistaa ja arvioida riittävästi.

YVA-ohjelman hankekuvausta koskevassa luvussa on kuvattu pääosin käyttövaihetta, joten sitä pitää täydentää ainakin rakennusvaiheen kuvauksella. Rakentamisvaiheesta pitää esittää muun muassa tarvittavan kallionlouhinnan ja murskauksen määrä ja ajallinen kesto, maansiirtotyöt sekä rakentamisvaiheen liikenne.

Vastaanotettavien ja käsiteltävien materiaalien määrä ja laatu tulee kuvata tarkemmin. Kuvausta tulisi täydentää tiedolla, kuinka paljon erilaisia jakeita tuodaan alueelle vuosittain ja kuinka paljon jätejakeita tai muita materiaaleja maksimissaan varastoidaan alueella. Erityisesti pihalueella varastoitavien materiaalien määrät, varastointiajat ja sijoituspaikat sekä normaali- että poikkeustilanteissa (mm. seisokit) pitää kuvata esitettyä tarkemmin. Samoin tulee esittää tarkempi kuvaus prosessissa syntyvistä jätteistä: jätteen määrä, luokitus, soveltuvuus tavanomaisen tai ongelmajätteen kaatopaikalle, jätteiden varastointi ja kuljetus.

Arvioinnissa tulee olla myös kuvaus siitä, miltä alueelta käsiteltävä materiaali aiotaan kerätä ja kuinka jätteen riittävyys hankkeelle aiotaan varmistaa.

YVA-ohjelman mukaan alueen rakenteissa käytetään pilaantuneita maa-aineksia ja betonia ja tiiltä, jotka eivät täytä MARA-asetuksen raja-arvoja. Selostuksessa tulee kuvata, mitä jätettä, missä rakenteessa ja kuinka paljon sitä käytetään alueen rakenteissa. Arviointiohjelmassa esiintyvä puhtaat maa-ainekset -termi on väärä, oikea ilmaus on pilaantumattomat maa-ainekset.

Jätteen käsittelyprosesseja on kuvattu melko niukasti, joten kuvausta pitää tarkentaa. Keskeisistä prosesseista pitää esittää tarkemmin mm. vastaanotettavan jätteen määrä ja laatu, prosessissa tarvittavat mahdolliset kemikaalit määrineen sekä syntyvät päästöt ja niiden johtaminen ja käsittely.

Hajupäästöjen synnystä ja käsittelystä on arviointiohjelman perusteella vaikea saada kokonaiskuvaa, koska hajupäästöistä tai niiden vaikutuksista ei ohjelmassa ole juuri lainkaan mainintoja. Sen vuoksi on kuvattava paitsi prosesseittain myös kootusti eri prosesseissa ja toiminnoissa syntyvät mahdolliset hajupäästöt sekä normaali- että häiriötilanteissa sekä hajupäästöjen käsittelytavat ja -prosessit.

Toiminnan ja laitosalueen vesien johtamista ja käsittelyä on arviointiohjelmassa kuvattu melko yleispiirteisesti. Arviointiselostuksessa pitää selvittää tarkemmin, mikä osa pihasta viemäroidään ja mistä hulevedet johdetaan suoraan ympäröiviin ojiin. Sisätiloista on tarpeen esittää laitteistojen, koneiden ja sisätilojen pesuvesien johtaminen ja käsittely. Myös vesien johtaminen poikkeus- ja onnettomuustilanteissa pitää kuvata.

Hankkeesta johtuvan liikenteen kuvaus kuuluu hankekuvaukseen. Tähän kuuluu paitsi toiminnan aikaisen myös rakentamisvaiheen liikenteen kuvaus. Kummankin hankealueen liikennöintiväylät ympäristöineen sekä niiden soveltuvuus ja kestävyys hankkeen liikennöintiin on kuvattava tarkemmin. Mahdolliset uudet liikennejärjestelyt, kuten eritasoliittymä, pitää myös kuvata. Hankkeen liikennemäärät pitää tarkentaa ja suhteuttaa kummankin kohdealueen asianmukaisten liikennereittien liikenteeseen. Vuorokautisen liikennemäärän sijasta on liikenteen vaikutusten arvioimiseksi kuvattava vuorokautisen toiminta-ajan mukainen liikenne

Hankkeen vaihtoehdot YVA-asetuksen mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä hankkeen vaihtoehdot, joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. Hankkeen toteuttamatta jättäminen tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että arvioitavissa kohteissa alueet jäävät rakentamatta. Tämä on myös vaihtoehto, jota valtaosa mielipiteen esittäjistä pitää ainoana kysymykseen tulevana vaihtoehtona.

Nastolan kunnanhallituksen ja Lahden seudun ympäristöpalvelujen lausunnoissa ja eräissä mielipiteissä on nostettu esiin uusi vaihtoehto, jossa tarkasteltaisiin laajenemismahdollisuuksia Kujalan jätekeskuksen lähialueille. Lisäksi Nastolan kunnanhallitus esittää alavaihtoehtoa, jossa hankealueita VE1 ja VE2 tarkastellaan puhtaasti kierrätyspuistona, joiden alueelle jätteiden loppusijoittaminen ei olisi sallittua. Kujalan jätekeskuksen laajentamista ei kuitenkaan tämänhetkisten arvioiden perusteella pidettäne kovin toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona.

Yhteysviranomaisen edellyttää, että arvioinnissa alavaihtoehtona selvitetään vaihtoehto, jossa hankealueita VE1 ja VE2 tarkastellaan kierrätyspuistona ilman jätteiden loppusijoittamista. Mikäli esitetty vaihtoehto ei ole toteuttamiskelpoinen, arviointiselostuksessa on esitettävä toteuttamiskelvottomuuden perustelut. Jos vaihtoehto on toteuttamiskelpoinen, sen ympäristövaikutukset tulee selvittää vastaavalla tavalla kuin nyt arvioitavina olevien vaihtoehtojen vaikutukset.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Hankkeen liittymistä muihin hankkeisiin on kuvattu arviointiohjelman luvussa 5. Hankkeeseen liittyvät muut hankkeet pitää tunnistaa ja esitellä, jotta mm. havaitaan ja voidaan arvioida ja tuoda esiin hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset tai seikkoja, jotka mahdollisesti vaikuttavat tavalla tai toisella hankkeen toteutumiseen. Hankkeeseen liittyviä muita hankkeita ovat esimerkiksi muut vastaavat laitokset, jotka voivat vaikuttaa hankkeen toteuttamismahdollisuuksiin siten, että ne kilpailevat kierätyspuiston kanssa samoista, rajallisista jäte- ja materiaalmääristä.

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde maankäyttösuunnitelmiin ja hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin

YVA-asetuksen mukaan arviointiselostuksessa on esitettävä selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Arviointiohjelmassa on esitetty asianmukaisesti hankkeen vaikutusalueetta koskevaa maakuntakaavoitusta ja yleiskaavoitusta koskeva tilanne. Mahdollinen kaavan tai kaavamuutoksen laatimisen tarve on tarkoitus esittää tarkemmin YVA-selostuksessa.

Arviointiselostuksessa tulee esittää (yleisellä tasolla) hankkeen suhde sen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Näitä saattaisivat YVA-ohjelmassa esitettyjen lisäksi olla esimerkiksi Suomen kansallinen materiaalitehokkuusohjelma, kulttuuriympäristöstrategia 2014–2020 ja kansallinen ilmasto- ja energiastrategia 2013. Hankkeen suhde niihin voi olla yleisellä tasolla esimerkiksi sitä, että hanke tukee tai vaikeuttaa ko. ohjelman toteutumista. Yleisen ohjelmatasoisen tarkastelun lisäksi on luonnollisesti arvioitava yksityiskohtaisesti kunkin vaihtoehdon erilaiset ympäristövaikutukset.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat ja päätökset

Mikäli hankealueiden rakenteissa käytetään betonia ja tiiltä, jotka eivät täytä MARA-asetuksen raja-arvoja sekä pilaantunutta maata, on rakenteelle haettava ympäristölupa MRL:n lupien lisäksi.

Kohdassa 11.2 ei ole tuotu esille, että itäisellä alueella olevan puron luonnontilan muuttamiseksi on varauduttava hakemaan vesilain mukaisista lupaa.

Vaikutusalueen rajaus Hankkeen vaihtoehtojen vaikutusalueet luvataan arvioinnin yhteydessä määrittellä niin suureksi, ettei merkittäviä ympäristövaikutuksia voi olettaa ilmenevän tarkasteltavan alueen ulkopuolella, ja vaikutusalueiden

määrittely tehdään arviointiselostuksen yhteydessä. Erityyppisten vaikutusten vaikutusalueet pitää esittää myös karttakuvoin.

Hankkeen välilliset vaikutukset ulottuvat alueille, joilta vastaanotettavat jätteet aiotaan koota ja joille erilaiset tuotteet aiotaan kuljettaa. Myös näiltä osin vaikutusalue tulee mahdollisuuksien mukaan esittää.

Arviointiohjelman sivulla 33 todetaan muun muassa, että vaikutukset ilmanlaatuun arvioidaan noin kilometrin säteellä hankealueesta. Erityisesti mahdollisten hajupäästöjen osalta tällainen raja voi kuitenkin olla liian suppea. Hajupäästöjen mahdollisuutta on YVA-ohjelmassa pidetty lähinnä satunnaisena ja lyhytaikaisena tapahtumana, mikä ei kuitenkaan vastaa kansalaisten arkikokemuksia vastaaventyypisistä toiminnaissa olevista laitoksista.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Hankkeen ympäristö nykytilan kuvaus sisältyy arviointiohjelman lukuun 7, *Hankealueen nykytila*. Kuvaavampi otsikko olisi hankealueen ympäristön nykytila.

Arvioinnin pohjaksi ympäristön nykytilaa on kuvattu pääosin asianmukaisesti. Kuvausta pitää kuitenkin joiltakin osin täydentää. Täydentämistarve koskee erityisesti hankkeen vaikutusalueen asutusta ja sen sijoittumista, asukasmääriä, ns. herkkiä kohteita ja asukkaiden virkistävyytymismahdollisuuksia. Ympäristön nykytilan kuvaukseen tulee sisällyttää myös tiedot vaikutusalueen nykyisestä ilmanlaadusta ja haju-, melu- ja pölytilanteesta ja liikenteestä, sekä liikenneturvallisuuksilanteesta. Kaiken kaikkiaan ympäristön nykytila on tarpeen esittää kaikista niistä tekijöistä, joihin hankkeella on vaikutuksia ja joita se arvioinnin mukaan tulee muuttamaan.

Osa läntisestä hankealueesta on inventoitu seudullisen maanvastaanottoalueen YVA-menettelyn yhteydessä. Koska inventoinneista on kulunut jo kuusi vuotta ja suunnittelualue on aiempaa laajempi, on alueella tarpeen tehdä tarkistus, jossa selvitetään, onko alueella tapahtunut muutoksia, ja inventoida aiemmin mahdollisesti inventoimattomat alueet. Muun muassa Veljeskylän osalta tilanne on muuttunut teollisuustoiminnan muutosten seurauksena sekä melun osalta oleellisesti metsien aukko- ja harvennushakkuiden vuoksi. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös suunnitteilla olevat lähialueen maankäytön muutokset siinä määrin kuin niistä on tietoa olemassa.

Arviointiohjelmassa on muun muassa todettu, että läntinen hankealue sijaitsee kaatopaikan ja jätevesipuhdistamon vieressä, mistä syystä alueen laajempi virkistyskäyttö on vähäistä. Virkistyskäytön merkittävyyttä arvioitaessa on kuitenkin tarpeen ottaa huomioon useiden mielipiteen esittäjien arviot ratsastusharrastuksen merkityksestä ja alueen muista virkistysarvoista.

Hankealueet eivät sijoitu yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille, mutta alueilla voi kuitenkin muodostua pohjavettä. Kuvauksesta puuttuvat tiedot hankealueiden vaikutusalueella olevista talousvesikaivoista. Ne pitää myös kartoittaa ja arvioida mahdollisen toiminnan vaikutukset niihin.

Maisema- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonsuojelukohteet on pääosin kuvattu asianmukaisesti. Esitetyissä mielipiteissä voi lisäksi olla hyödyllisiä ko. kohteita koskevia tietoja, joita voi hyödyntää arviointityön edessä.

Hankealueiden pintavesien kulkua koskeva osuus on melko yleisluontoinen ja ao. tekstikohdassa on lisäksi sellaista pintavesien johtamista koskevaa tietoa, joka kuuluu hankekuvaukseen. Myös luvussa 7.4, *ihmisten elinolot ja viihtyvyys*, on osin tekstiä, joka kuuluu hankekuvaukseen, kuten kuvaus biojätteen vastaanotosta ja käsittelystä ja maanpinnan louhinnasta.

Arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät sekä arvioinnin tekijät

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on esitettävä hankkeen vaikutukset koko sen elinkaaren ajalta eli suunnittelu-, rakentamis- ja käyttövaiheen sekä mahdollisen purkamisen ympäristövaikutukset.

Arviointiohjelman mukaan vaikutuksia arvioitaessa käytetään olemassa olevia asiantuntija-arvioita ja muun muassa melu-, luonto- ja vesistövaikutuksia koskevia selvityksiä. Ohjelmasta ei kuitenkaan ilmene kovin yksityiskohtaisesti, mitä selvityksiä kustakin vaikutustyyppistä aiotaan käyttää, milloin ne on laadittu ja minkälaisia arviointimenetelmiä tullaan käyttämään. Tämyntyyppistä jätteenkäsittelytoiminnasta on kokemuksia useista kohteista, joten selvityksiä ja mallinnuksia on käytettävissä ja toimintaan liittyvät ympäristövaikutukset ovat ennakoitavissa.

Yhteysviranomaisen edellyttää täydennyksiä arviointiohjelmassa pidettyihin vaikutuksiin ja niiden selvittämiseen seuraavasti:

Maaperä ja pohjavedet

Arviointiohjelman mukaan toiminnan aikaisia vaikutuksia maaperään esitetään rakennettavilla tiiviillä kenttärakenteilla. Arvioinnissa ei ole otettu huomioon jätteen käytön vaikutuksia alueen rakenteissa. Selostuksessa pitää kuvata, mitä jätettä, missä rakenteessa ja kuinka paljon jätettä käytetään alueen rakenteissa sekä arvioida jätteen käytöstä rakentamisen aikana ja jäterakenteesta pitkällä aikavälillä aiheutuvat vaikutukset, erityisesti pohjavesi- ja maaperävaikutukset, sekä esittää vaikutusten seurantaohjelma.

Arvioinnissa on esitettävä myös onnettomuus- ja tulipalotilanteiden mahdolliset vaikutukset maaperään ja pohjaveteen.

Pintavedet

Arviointiselostuksessa tulee selvittää erikseen maastoon johdettavien hulevesien ja erikseen jätevedenpuhdistamon kautta johdettavien vesien mahdolliset vaikutukset pintavesiin sekä normaali- että poikkeustilanteissa. Erityisesti pitää tarkastella vaikutuksia Kuivannon vedenottamoon ja hankealueiden alapuolisiin vesistöihin laajemminkin.

Luonnonympäristö ja virkistäytymismahdollisuudet

Tässä kohdassa erityisen tärkeää on arvioida, minkälaisia vaikutuksia esitetyillä vaihtoehdoilla on hankealueiden väliin sijoittuvalle Lakeasun suojelualueelle ja virkistyskäytön kannalta tärkeälle Huhmarmäelle. Muun muassa monet mielipiteiden esittäjät ovat korostaneet näiden alueiden merkitystä.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Arviointiohjelman kohta 9.3.5 on otsikoitu osin väärin ja ko. kohdassa on osin esitetty asioita, jotka kuuluvat kohtaan *hankkeen suhde muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin*. Jätehuolto ja jätehuoltosuunnitelmat eivät kuulu tässä kohtaa käsiteltäviin asioihin.

Maisemakuva ja kulttuuriperintö

Arviointiohjelmassa on kerrottu, miten arvioidaan vaikutuksia maisemaan, mutta ei sitä, miten arvioidaan vaikutuksia kulttuuriympäristöön ja mahdollisiin muinaismuistokohteisiin. Myös nämä vaikutukset pitää arvioida.

Liikenne

Liikenteen vaikutusten arvioinnissa on syytä keskittyä esitettyjen vaihtoehtojen nykyisiin liikennejärjestelyihin ja niiden soveltuvuuteen, ottaen huomioon raskaan liikenteen lisääntyminen, mutta myös alueen asukkaiden arkiliikkumisen liikenneturvallisuuden kohdistuvia vaikutuksia, kuten Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan todennut. Raskaan liikenteen lisääntymisellä voi olla vaikutuksia esimerkiksi liikkumiseen asuin- ja virkistysalueille sekä koulu- ja päiväkotimatkoihin.

Liikennevaikutukset on selvyiden vuoksi ensin tarkoituksenmukaista arvioida omana alakohtanaan, sisältäen muun muassa liikenteen toimivuuden, liikenneturvallisuuden ja päästöt, ja toisaalta myös kohdassa *vaikutukset ihmisiin*, jossa käsitellään kootusti ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia, kuten melu-, pöly- ja liikenneturvallisuusvaikutuksia.

Melu

Meluvaikutusten arvioimiseksi hankevaihtoehtojen toiminnoista tulee tehdä melumallinnukset. Melumallinnuksessa tulee ottaa huomioon sekä hankealueen toiminnat että liikenne. Arviointiohjelman mukaan melumallinnus on tarkoitus tehdä VE1:n osalta, mutta VE2:n osalta todetaan, että aikaisemmin, toista hanketta koskeneen YVA-arvioinnin yhteydessä tehty melumallinnus voi olla riittävä. On kuitenkin otettava huomioon, että erityisesti Veljeskylän näkökulmasta melutilanne on muuttunut olennaisesti muun muassa metsien hakkuiden ja teollisuus-toiminnan muutosten seurauksena, joten melumallinnusta voi olla tarpeen tarkistaa. Arviointiohjelmasta ei selviä, aiotaanko VE 2:ssa myös laitoksesta ja siitä johtuvasta liikenteestä johtuvan melun yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa selvittää mallintamalla. Lähtökohtaisesti näin pitää tehdä.

Hankkeen meluvaikutuksia aiottaneen verrata melutasosta annettuihin ohjearvoihin. Vaikka melutasot tai melun yhteisvaikutukset eivät ylittäisikään valtioneuvoston yleisiä melutaso ohjearvoja (*VNp 993/1992*), äänimaiseman muuttuminen voidaan kokea häiritsevänä. Sitä tulee näin ollen tarkastella osana ihmisten viihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia. Melun lisääntyminen voi vaikuttaa viihtyisyyteen myös virkistysalueilla ja luonnossa liikuttaessa. Arviointituloksissa meluvaikutuksille (myös viihtyisyysvaikutuksille) altistuvat kohteet ja alueet tulee esittää havainnollisesti esimerkiksi kartoilla.

Hankealueiden kallioperän louhinnasta aiheutuva melu tulee myös selvittää ja arvioida sen vaikutukset lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Rakentamisen meluhaittaa tulee arvioida laskennallisten keskiäänitasojen lisäksi myös maksimimelutapahtumina lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. On huomattava, että jos melu on luonteeltaan isku- maista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen pitää lisätä 5 dB ennen sen vertaamista ohjearvoihin.

Meluvaikutusten arvioinnissa pitää ottaa huomioon paitsi rekkojen ja koneiden käyntiäänet piha-alueilla myös erilaiset mm. peruutusten ja lastausten yhteydessä käytettävät varoitusäänet. Näillä on merkitystä etenkin siinä tapauksessa, että toimintaa harjoitetaan ilta- ja yöaikaan tai viikonloppuisin.

Päästöt ilmaan

Arviointiohjelman mukaan alueen ilmanlaatuun voivat vaikuttaa pölyäminen sekä muut ilmapäästöt. Vaikutusten arviointi aiotaan tehdä muista kohteista saatujen tietojen ja tarkkailutulosten sekä kirjallisuusarvojen pohjalta, ja saatujen lähtötietojen perusteella ilmapäästöjen vaikutus ar-

vioidaan laskennallisesti. Hankkeen vaikutuksia kasvihuonepäästöjen muodostumiseen on tarkoitus arvioida laskennallisesti.

Ympäristövaikutusten arvioimiseksi toiminnoista pitää melumallinnuksen ohella tehdä pöly- ja hajumallinnus.

Pölymallinnuksessa tulee ottaa huomioon pölyssä mahdollisesti olevat terveydelle vaaralliset aineet, kuten PAH-yhdisteet, metallit ja pilaantuneissa maissa mahdollisesti olevat haitalliset aineet. Myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden liikenteen kanssa pitää arvioida.

Hajumallinnuksessa pitää ottaa huomioon erityisesti biojätteiden, lietteiden ja pilaantuneiden maiden varastoinnista ja käsittelystä syntyvien hajujen leviäminen ympäristöön. Hankkeen mahdollisista hajuvaikutuksista ei arviointiohjelmassa ole lainkaan mainintoja kohdassa 9.5.3, jossa tarkastellaan ilmanlaatua ja ilmastoa.

Paitsi päästöjen määrä myös niiden leviäminen ja vaikutukset ympäristössä tulee arvioida. Myös mahdollisten poikkeustilanteiden aiheuttamien päästöjen leviäminen ja vaikutukset tulee selvittää.

Tärinä

Arviointiohjelmassa on todettu, että toiminnasta ei aiheudu merkittävästi tärinää. Rakentamisvaiheen tai liikenteen mahdollisesti aiheuttamaa tärinää ei ole mainittu. Tärinää voi aiheutua mm. rakennusvaiheen louhinnasta, räjäytyksistä ja murskauksesta sekä rakentamisen ja toiminnan aikaisesta liikenteestä. Tärinävaikutukset sille mahdollisesti altistuvissa kohteissa tulee arvioida asianmukaisesti. Liikenteen tärinän selvittämisestä on olemassa VTT:n suositus (*Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa. Törnqvist, Jouko & Talja, Asko. 2006*)

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on arviointiohjelmassa käsitelty pääosin asianmukaisesti ja yhteen koottuna kohdassa 9.5. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten rinnalla YVA-ohjelmassa käytetään useassa kohdassa termiä sosiaalisten vaikutusten arviointi. Sosiaalisten vaikutusten käsitettä YVA-laki ei tunne, YVA-laki edellyttää selvitettäväksi välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Tässä hankkeessa ihmisiin kohdistuvia suoria vaikutuksia aiheuttavat ensisijaisesti liikenne, melu, pöly, hajut ja mahdollisesti tärinä, joiden arviointiin liittyviä seikkoja on kuvattu edellä. Kansalaismielipiteiden keskeisimpiä huolenaiheita olivat lisäksi kiinteistöjen ja asuntojen arvonlasku ja yleinen asumisviihtyvyyden heikentyminen, jotka toistuivat lähes kaikissa ELY-keskukselle toimitetuissa mielipiteissä.

YVA-ohjelmassa mainittu ryhmähaastattelu ei ole ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin menetelmä. Sillä voidaan selvittää lähinnä ihmisten mielipiteitä hankkeesta ja sen vaikutuksista sekä mahdollisia kokemuksia nykyisestä tai vastaavankaltaisesta toiminnasta ja niiden vaikutuksista. Mikäli ryhmähaastattelu toteutetaan, YVAssa on selvitettävä mm. kohderyhmä ja sen valintakriteerit ja esitetyt kysymykset.

Ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla ei tarkoiteta ihmisten mielipiteitä ja pelkoja hankkeen vaikutuksista. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin perustana pitää olla ”kova fakta”, kuten esimerkiksi melu-, ilmanlaatu-, pintavesi-, liikenne-, luonto- ja maisemavaikutusten arvioinnista saadut tiedot. Palautteista ja mielipidekirjoituksista voi sen sijaan saada aineistoa ympäristön nykytilan kuvaukseen, esimerkiksi tietoa virkistyskäytön laajuudesta, sekä vaikutusten merkittävyyden arviointia varten. On myös syytä epäillä, saataisiinko mainitunlaisesta ryhmähaastattelusta paljonkaan lisäinformaatiota ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista – ovathan kansalaiset jo tähän mennessä lähettäneet varsin paljon YVA-ohjelmaa koskevaa palautetta.

Vaikutukset rakennuksiin

Arviointiohjelmasta puuttuu esitys siitä, kuinka arvioidaan mahdolliset vaikutukset rakennuksiin. Vaikutuksia rakennuksiin voi syntyä ainakin liikenteen, räjäytysten ja murskauksen aiheuttamasta tärinästä, myös ne pitää arvioida.

Ympäristöonnettomuudet ja niiden seuraukset

Arviointiohjelmassa on todettu toiminnan ympäristöriskien liittyvän muun muassa liikenneonnettomuuksiin, tulipaloihin, räjähdyksiin ja sähkökatkoihin. Eri poikkeus- ja onnettomuustilanteista mahdollisesti seuraavat ongelmatilanteet analysoidaan ohjelman mukaan tarkemmin arviointiselostuksessa.

Haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen ja rajoittaminen

Vaikutusten ehkäisykeinot määritellään YVA-ohjelman mukaan yksityiskohtaisemmin arviointiprosessin edetessä ja ne tuodaan esiin arviointiselostuksessa.

Haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi tulee esittää parasta käyttökelpoista tekniikkaa edustavia menetelmiä. Pääperiaatteena tulee olla, että esimerkiksi hajua aiheuttavat toiminnot, kuten biojätteiden vastaanotto, varastointi ja käsittely sijoitetaan hallitilaan, jonka poistoilma voidaan johtaa hajunpoistoon.

Vaikutusten seuranta

Vaikutusten seuranta koskevaan kohtaa 10.3 tulee täydentää alakohdalla, jossa esitetään rakentamisen aikaista tarkkailua koskeva ohjelma.

Aineisto ja menetelmät Keskeiset käytettävät aineistot ja menetelmät on arviointiohjelmassa esitetty melko yleisellä tasolla, joten arviointiselostuksessa pitää esittää tarkistettuina tiedot arvioinnissa käytetyistä keskeistä aineistosta sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytetyistä menetelmistä ja niihin sisältyvistä oletuksista. Samoin pitää esittää selvitys käytettyjen tietojen mahdollisista puutteista ja keskeisistä epävarmuustekijöistä. Mallinnuksista pitää esittää selkeästi niissä käytetyt lähtötiedot ja oletukset.

Raportointi Arviointiohjelmaraaportti on jäsentelyltään kohtuullisen selkeä, joskin esitystapa on vielä monin paikoin melko yleispiirteistä, minkä vuoksi ei ole aivan helppoa muodostaa kokonaiskuvaa esimerkiksi toiminta-alueille suunnitelluista eri prosesseista, päästöjen käsittelystä ja toimintojen ympäristövaikutuksista. Osa raportissa esitetyistä asioista on myös väärissä kohdissa, mihin yhteysviranomaisen on edellä ao. kohdissa kiinnittänyt huomiota. Arviointiselostusta kootessa on erityisen tärkeää se, että arviointitulokset on esitetty selvästi ja ymmärrettävästi ja havainnollistettu muun muassa riittävän kokoisin kartoin. Selostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että kartat ovat mittakaavaltaan sopivan kokoisia erityisesti esitettäessä ihmisiin tai asutukseen kohdistuvia vaikutuksia

Lähdeluettelon verkkodokumenttien [www-osoitteet](#) pitää esittää asianomaisen [www-sivun](#) tarkkuudella sivun selkokielisellä osoitteella. Verkkodokumenttien kohdalla tulee myös olla merkintä siitä, milloin ne on luettu.

Suunnitelma tiedottamisesta ja osallistumisesta

Suunnitelma tiedottamisen ja osallistumisen järjestämisestä on asianmukainen. Selostukseen se pitää tarvittaessa päivittää.

Lausunnon nähtävillä olo

ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnon antajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto tulee nähtävillä myös verkkosivuille osoitteeseen www.ymparisto.fi/NastolankierratyspuistoYVA.

Johtaja Tommi Muilu

Erikoissuunnittelija Markku Paananen

Liite Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Tiedoksi Lausunnon antajat ja mielipiteen esittäjät
Suomen ympäristökeskus (ja 2 kpl arviointiohjelmaa)

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtioneuvoston asetuksen 1397/2014 mukaisesti. Kyseisen asetukseen liitteenä on mak-sutaulukko, josta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksulliset suoritteet ja niiden hinnat vuonna 2015.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ELY-keskuksen postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kirkkokatu 12, Lahti. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaa-mo.hame@ely-keskus.fi.

Sovelletut säädökset

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Laki valtion maksuperustelain muuttamisesta (961/1998)

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2015 (1397/2014)